

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EKONOMİSİ VE BESLENME ANA BİLİM DALI**

**AKYURT İLKÖĞRETİM OKULUNDA OKUYAN PARÇALANMIŞ
VE TAM AİLELERDEN GELEN ÖĞRENCİLERİN AİLE İÇİ
DURUMLARI VE OKUL BAŞARI DURUMLARINA İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Havva ESEN**

**Ankara
Eylül, 2010**

Havva ESEN
Mayıs, 2010

AKYURT İLKÖĞRETİM OKULUNDA OKUYAN
PARÇALANMIŞ VE TAM AİLELERDEN GELEN
ÖĞRENCİLERİN AİLE İÇİ DURUMLARI VE OKUL
BAŞARI DURUMLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EKONOMİSİ VE BESLENME ANA BİLİM DALI**

**AKYURT İLKÖĞRETİM OKULUNDA OKUYAN PARÇALANMIŞ VE TAM
AİLELERDEN GELEN ÖĞRENCİLERİN AİLE İÇİ DURUMLARI VE
OKUL BAŞARI DURUMLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Havva ESEN

Danışman: Yard. Doç. Dr. Şadan TOKYÜREK

**Ankara
Eylül, 2010**

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Havva ESEN'in “**Akyurt İlköğretim Okulunda Okuyan Parçalanmış Ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Aile İçi Durumları Ve Okul Başarı Durumlarına İlişkin Görüşleri**” başlıklı tezi 16/09/2010 tarihinde, jürimiz tarafından Aile Ekonomisi ve Beslenme Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

(Tez Danışmanı): Yard. Doç. Dr. Şadan TOKYÜREK

.....

Üye: Yard. Doç. Dr. Nedime ŞANLI

.....

Üye: Yard. Doç. Dr. Gürcü ERDAMAR

.....

ÖNSÖZ

Toplum, insanlardan meydana gelir. İnsanlar ise aileler halinde yaşamaktadır. Bu yönüyle aile, toplumun temelidir. Bu gerçek kendisini her geçen gün daha fazla hissettirmekte ve ailenin toplum içindeki önemini artırmaktadır. Toplumun temelinde aile, ailenin temelinde de evlilik yer alır. Denge ve uyuma dayalı sağlıklı bir evlilikten sağlıklı nesiller ortaya çıkar. Sağlıklı nesiller ise sağlıklı ve güçlü bir toplum yaratır.

Sağlıklı ve güçlü toplumların yaratılmasında sağlıklı ilişkiler önemli yer tutar. Anne ve babalar çocuklarının daha parlak bir geleceğe sahip olması için öncelikle kendi ilişkilerine dikkat etmelidirler. Günümüzde yapılan evliliklerin çoğu boşanma ile sonuçlanmaktadır. Anne ve babalar başaramadıkları bir ilişkinin kurtarıcısı olarak çocuklarını görürler. Ancak bunu da başaramayınca çocukların olumsuz bir ilişki içinde kaybolmasına neden olurlar. Çocuk geleceğini ararken anne ve babasının olumsuz davranışlarından etkilenmiş olarak çoğu zaman yanlışlar yapar.

Bu araştırma ile Ankara İli Akyurt İlçesi'nde Akyurt İlköğretim Okulunda okuyan parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin aile içi durumları ile okul başarı durumlarına ilişkin görüşlerinin saptanması amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışmanın konusunu bulmama ve çalışmayı tamamlamama yardımcı olan ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen danışmanım Sayın Yard. Doç. Dr. Şadan TOKYÜREK'e, olumlu eleştirileri ile tezimin son halini almasına yardımcı olan jüri üyeleri Sayın Yard. Doç. Dr. Nedime ŞANLI ve Sayın Yard. Doç. Dr. Gürcü ERDAMAR'a, okul hayatım boyunca beni sürekli destekleyen ve dualarını üstümden eksik etmeyen annem (merhum) Ümmü Gülsün BİCAK başta olmak üzere ailemdeki herkese, yüksek lisans eğitimim boyunca beni hep destekleyen ve çalışmalarım da bana elinden geldiğince yardımcı olan eşim Okay ESEN'e ve çalışmalarımı hep aksatsa da canım oğlum Berkay ESEN'e içtenlikle teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Havva ESEN

ÖZET

AKYURT İLKÖĞRETİM OKULUNDA OKUYAN PARÇALANMIŞ VE TAM AİLELERDEN GELEN ÖĞRENCİLERİN AİLE İÇİ DURUMLARI VE OKUL BAŞARI DURUMLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

ESEN, HAVVA

Yüksek Lisans Tezi, Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Şadan TOKYÜREK

Eylül–2010, 83 Sayfa

Bu araştırma, Ankara İli Akyurt İlçesi Akyurt İlköğretim Okulu'nda okuyan parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin aile içi durumları ve okul başarı durumlarına ilişkin görüşlerinin saptanması amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür. Araştırma kapsamına alınan bireyler, araştırmacının görev yaptığı ilköğretim okulundaki öğrenciler basit tesadüfi örneklem yoluyla seçilmiştir. Elde edilen verilerin sayısı ve yüzde oranları tablolara yansıtılmıştır.

Araştırmaya 73 parçalanmış aileye sahip, 73 tam aileye sahip olmak üzere toplam 146 öğrencinin katıldığı tespit edilmiştir.

Verilerin toplanması amacıyla, parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilere ve ailelerine ait genel bilgilerin, okul başarı durumlarının, evlerinde sahip olduğu imkanlar ve aile içi ilişkilerin, gelecekte beklenenleri ile ilgili bilgilerin elde edilmesine yönelik 51 sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır.

Değerlendirmeler sonucunda, parçalanmış aileden gelen öğrencilerin tam aileden gelen öğrencilere göre daha fazla devamsızlıklarının olduğu, tam aileden gelenlerin çoğunun devamsızlığının bulunmadığı gözlemlenmiştir. İki grubunda SBS başarı durumlarının birbirine yakın olduğu saptanmıştır. Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin tam aileden gelen öğrencilere göre daha fazlasının anne ve babası arasında akrabalığın olduğu görülmüştür. Parçalanmış aileden gelenlerin aile içinde birbirlerine karşı hoşgörülü davranma durumlarının tam aileden gelenlerden daha düşük olduğu anlaşılmıştır. Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin gelirlerinin ihtiyaçlarını karşılama

durumun tam aileye göre daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Parçalanmış aileden gelenlerin tam aileden gelenlere göre daha çoğunun bu zamana kadar en çok paranın eksikliğini hissettikleri saptanmıştır. Tam aileden gelen öğrencilerin parçalanmış aileden gelen öğrencilere göre daha çoğunun ünlü olmayı istedikleri gözlemlenmiştir.

Araştırmalardan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, çocukların parçalanmış ailelerden kaynaklı sorunlar yaşamamaları için bireylerin eş seçiminde daha dikkatli olması gerektiği, anne ve babalara ailede yaşanacak boşanma, ölüm, evden ayrılma gibi olaylarla baş edebilmeleri için eğitim programlarının verilmesi, olumsuz durumlarla karşılaşıldığında çocukların sağlıklı gelişiminin sağlanması için uygun tedbirlerin alınması gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Parçalanmış aile, tam aile, aile, okul başarısı

ABSTRACT

THE VIEWS ON FAMILY STATUS AND SCHOOL SUCCESS SITUATION ACCORDING TO MEMBER OF BROKEN AND UNBROKEN FAMILY STUDENTS ATTEND AT AKYURT PRIMARY SCHOOL

ESEN, HAVVA

Master Thesis, Department of Family Economics and Nutritional Education

Thesis Advistor: Yard.Doç. Dr. Şadan TOKYÜREK

September-2010, 83 Page

This research has been planned and continued to determine the views on family status and school success situation according to member of broken and unbroken family students attend at Ankara Akyurt Primary School. Individuals whom are the students of researcher's school are chosen by simple random sample method in this research. The number and the percent of the data are shown on the charts.

Totally 146 students have attended the research. Out of them, 73 students from broken families, 73 students from unbroken families.

With the aim of collecting the data, a questionnaire consisting of 51 questions is used in terms of students' personel and family members information, school success situation, opportunities at home, relationship with their families and expectations about the future .

After the research, it is seen that students from broken families discontiue their school 1-5 days per a term, students from unbroken families don't make any lack of continuity. It is determined that SBS exam situation is nearly the same in both groups. It is seen that broken family students' parents are close relatives with each other too. It is understood that students from broken families are less tolerant than students from unbroken families. It is determined that broken families income situation is less than unbroken families and students from broken families feel the absence of money at all

time. It is observed that most of the children from unbroken families want to be a famous person.

Considering on the results of the research, it is suggested that people who plan to make a family shall think carefully about their partner, education programs shall be given to parents about divorce, death, leaving home problems and suitable precautions shall be taken when parents come across negative situations to prevent children negative effects of broken family.

Key Words: Broken family, unbroken family, family, school success

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER SAYFASI	viii
TABLolar LİSTESİ	xi
BÖLÜM I	
GİRİŞ	1
1.1. Problem Cümlesi	1
1.2. Araştırmanın Amacı	1
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Varsayımlar	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.6. Tanımlar	3
BÖLÜM II	
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Aile	5
2.2. Aile Tipleri	5
2.2.1. Çekirdek Aile	6
2.2.2. Geniş Aile	7
2.2.3. Parçalanmış (Tek Ebeveynli, Eksik) Aile	8
2.3. Ailenin Fonksiyonları	9
2.3.1. Eğitim Fonksiyonu	9
2.3.2. Sosyalleşme Fonksiyonu	11
2.3.3. Ekonomik Fonksiyonu	12
2.3.4. Sosyal Psikolojik Fonksiyonu	13
2.3.5. Biyolojik Fonksiyonu	13
2.4. Aile İçi İlişkiler	14

2.4.1. Anne Baba İlişkisi	15
2.4.2. Anne Baba ve Çocuk İlişkisi	15
2.4.2.1. Anne Ve Çocuk İlişkisi	16
2.4.2.2. Baba Ve Çocuk İlişkisi	17
2.4.3. Kardeşler Arası İlişkiler	18
2.5. Aile İçinde Ortaya Çıkabilecek Sorunlar	19
2.5.1. Maddi Sorunlar	19
2.5.2. İletişim Sorunları	19
2.5.3. Çevresel Sorunlar	19
2.6. Aile İçi Parçalanma ve Parçalanma Şekilleri	20
2.6.1. Geçici Ayrılıklar	20
2.6.2. Ölüm	21
2.6.3. Çatışma	21
2.6.4. Boşanma	22
2.6.4.1. Boşanmanın Sebepleri	23
2.7. Aile Parçalanmasının Çocuklar Üzerindeki Etkisi	23
2.8. Anne Baba Tutumu ve Okul Başarısı	25
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	27
BÖLÜM III	
YÖNTEM	31
3.1. Araştırmanın Modeli	31
3.2. Evren ve Örneklem	31
3.3. Verilerin Toplanması	32
3.4. Verilerin Analizi	33
BÖLÜM IV	
BULGULAR VE YORUM	35
4.1. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilere ve Ailelerine Ait Genel Bilgiler	35
4.2. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Okul Başarı Durumlarına Ait Bilgiler	44
4.3. Parçalanmış Ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Evlerinde Sahip Olduğu İmkanlar ve Aile İçi İlişkiler İle İlgili Bilgiler	53
4.4. Parçalanmış Ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Gelecekte Bekledikleri İle İlgili Bilgiler	62

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER	67
5.1. Sonuç	67
5.2. Öneriler	69
KAYNAKÇA	71
EKLER	77
Ek-1. Anket Formu	79

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo.1. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	36
Tablo.2. Parçalanmış ve Tam Aileden Gelen Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımları	36
Tablo.3. Parçalanmış Ailelerden Gelen Öğrencilerin Anne Veya Baba İle Birlikte Yaşama Durumları	37
Tablo.4. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Kardeşleri ve Akrabalarıyla Birlikte Yaşa Durumları	38
Tablo.5. Parçalanmış Ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Anne Ve Babaları İle Birlikte Yaşamama Nedenleri	38
Tablo.6. Parçalanmış Ailelerden Gelen Öğrencilerin Anne ve Babalarının Öz/Üveylik Durumu	39
Tablo.7. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Anne ve Babalarının Eğitim Durumları	40
Tablo.8. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Anne ve Babalarının Yaşlarına Göre Dağılımları	41
Tablo.9. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Anne ve Babalarının Çalışma Durumları	41
Tablo.10. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Kardeşlerinin Evde Bulunma Durumları	42
Tablo.11. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Kardeşlerinin Eğitim Durumları	43
Tablo.12. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Durumu	44
Tablo.13. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Sınıflarına Göre Dağılımları.....	45
Tablo.14. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Kendilerini Başarılı Bulma Durumu	45
Tablo.15. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Karnelerinde Zayıf Bulunma Durumu	46
Tablo.16. Parçalanmış ve Tam ailelerden Gelen Öğrencilerin Sınıfta Kalma Durumları	47

Tablo.17. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Dersleri	
Sevme Durumları	47
Tablo.18. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Devamsızlık	
Durumları	48
Tablo.19. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Okul	
İdaresinden Uyarı veya Ceza Alma Durumları	49
Tablo.20. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Rehber	
Öğretmenle Görüşme Durumları	49
Tablo.21. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Ödevlerini	
Düzenli Yapma Durumları	50
Tablo.22. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Dershaneye	
Gitme Durumları	50
Tablo.23. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Dershaneye	
Gitmeme Nedenleri	51
Tablo.24. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Seviye Belirleme	
Sınavına (SBS) Girme Durumları	52
Tablo.25. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin SBS'den	
Aldıkları Puanlar	52
Tablo.26. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Barındıkları	
Yerler	53
Tablo.27. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Barındıkları	
Yerin Mülkiyeti	54
Tablo.28. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Barındıkları	
Yerdeki İmkanları İle İlgili Bilgiler	54
Tablo.29. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Bir Sorun İle	
Karşılaştıklarında Yardım Alma Durumları	56
Tablo.30. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Aile İçinde	
Yardım Aldıkları Kişiler	57
Tablo.31. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Aile Dışında	
Yardım Aldıkları Kişiler	57
Tablo.32. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Anne ve	
Babalarının Akrabalık Durumu	58
Tablo.33. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Aile İçi İlişkileri	
İle İlgili Bilgiler	59

Tablo.34. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Bu Zamana Kadar En Çok Eksikliğini Hissettiği Durumlar İle İlgili Bilgiler	63
Tablo.35. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Yaşamaktan Mutlu Olma Durumu	64
Tablo.36. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Kendi Geleceklerini Görme Durumları	64
Tablo.37. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Gelecekte Beklentisinin Bulunma Durumu	65
Tablo.38. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Gelecekte Beklentileri İle İlgili Bilgiler	65

BÖLÜM I

GİRİŞ

Ailenin toplumun temelini oluşturduğu gerçeği, insanlık tarihi boyunca kabul görmüş bir gerçektir. Toplumların temelini oluşturan bu birim, kültürel ve insani değerlerin, neslin devamı anlamında toplumsal sürekliliğin taşıyıcısı olarak evrensel bir kurum olma niteliğini sürdürmektedir.

Bireyin gelişiminde, ihtiyaçlarının karşılanmasında aile önemli bir yer tutar. Çocuk ilk deneyimlerini aile içinde yaşar. Bu deneyimler karşısında ailenin tutumu çocuğun gelişimi açısından oldukça önemlidir. Aile olması gereken tepkiler vererek çocuğun normal davranışlar sergilemesini sağlayabildiği gibi, aşırı tepkiler vererek çocuğun saldırgan ya da içine kapanık bir birey olmasına da neden olabilir. Ayrıca aile çocuğun ihtiyaçlarını da karşılayabilmelidir. Öncelikle zorunlu ihtiyaçlar olan yeme, barınma, giyinme ve sevgi ihtiyacı karşılanmalıdır. Sevgi ile büyüyen bireylerin işlerinde ve ilişkilerinde daha başarılı olduğu bilinmektedir.

Her alanda olduğu gibi okulda da daha başarılı olabilmesi için rahat, huzurlu ve mutlu bir ailede yaşamak çocuklar için oldukça önemlidir. Her ihtiyacı mümkün olduğunca karşılanan, aile bireylerinin birbirleri ile anlaşabildiği rahat, huzurlu ve mutlu bir ortamda sevgiyle büyüyen bireyler geleceğin mutlu ailelerini oluşturacaktır. Böylelikle ülkemiz mutlu ve huzurlu ailelerin yaşadığı huzurlu bir ülke olacaktır.

1.1. Problem Cümlesi

Akyurt İlköğretim Okulunda Okuyan Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Aile İçi Durumları ve Okul Başarı Durumlarına İlişkin Görüşleri.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı; parçalanmış ve tam aileden gelen öğrencilerin aile içi durumlarıyla başarı durumlarına ilişkin görüşlerinin saptanmasıdır.

Bu genel amacı gerçekleştirmek için şu sorulara cevap aranacaktır:

1. Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin aile içi durumları nelerdir?
2. Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin okul başarı durumları nasıldır?
3. Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin evlerinde sahip oldukları imkanlar ve aile içi ilişkiler nasıldır?
4. Parçalanmış ailen gelen öğrenciler ile tam aileden gelen öğrencilerin aile içi durumları arasında fark var mıdır?
5. Parçalanmış aileden gelen öğrenciler ile tam aileden gelen öğrencilerin başarı durumları arasında fark var mıdır?
6. Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin gelecekte beklenenleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Toplumun yapı taşı olan aile her geçen gün gelişen teknoloji ve farklılaşan sosyal yapı içinde değişime uğramaktadır. Bu değişimler ailenin güçlenmesine yardımcı olabileceği gibi ailenin sorunlar yaşamasına da sebep olmaktadır. Ailenin yaşadığı sorunlar farklı şekillerde parçalanmalara yol açmaktadır. Parçalanmalar geçici ayrılık, ölüm, çatışma ve boşanma şeklinde görülmektedir.

Ailede parçalanmanın çok yaşandığı günümüzde bu parçalanmaların çocuklar üzerinde ciddi etkileri olduğu yapılan araştırmalarda da açıkça görülmektedir. Geleceğimizi oluşturacak olan günümüz çocuklarının daha sağlıklı bir ortamda yetişmeleri gerekmektedir. Sağlıklı yetişen bireyler sağlıklı bir toplum demektir. Bu da daha aydın, başarılı bireyler ve daha gelişmiş bir ülke demektir.

Bütün bu nedenleri göz önüne alarak parçalanmış aileden gelen öğrencilerin aile içinde neler yaşadıkları ve bu durumların onların okul başarılarını nasıl etkilediğinin bilinmesi ve alınan önlemlerle bu öğrencilerin daha başarılı olmalarının sağlanması gerekmektedir. Ayrıca parçalanmış aileden gelen öğrencilerle tam aileden gelen öğrencilerin aile içi durumlarıyla okul başarı durumlarına ilişkin görüşlerinin saptanması;

- Sorunları aileden mi yoksa bireyden mi kaynaklandığının bilinmesi,
- Ailelerin bu konudaki eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi,
- Okul yöneticilerine, öğretmenlere, rehber öğretmenlere bu konuda yardımcı olacak bilgilerin ortaya konması,
- Bu araştırmada elde edilen bulguların bu konuda yapılacak araştırmalarda kullanılabilmesi,
- Daha başarılı ve sağlıklı nesillerin oluşturulmasına katkı sağlayacak bilgilerin ortaya çıkarılması açısından önemlidir.

1.4. Varsayımlar

1. Parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin aile içi durumları ile tam ailelerden gelen öğrencilerin aile içi durumları arasında fark vardır.
2. Tam aileden gelen öğrencilerin okul başarı durumları parçalanmış aileden gelenlere göre daha iyidir.
3. Görüşme formunun geliştirilmesinde kendilerine başvuru alan uzmanlar alanlarında yeterlidir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma Ankara ilinin Akyurt ilçesi Akyurt İlköğretim Okulu öğrencilerinin görüşleri ile sınırlıdır.
2. Araştırma parçalanmış ve tam aileden gelen öğrencilerin aile içi durumlarıyla okul başarı durumlarına ilişkin görüşleri ile sınırlıdır.
3. Problem seçilen örneklem içerisinde incelenecektir.
4. Araştırma sonunda elde edilecek bulgular hazırlanacak görüşme formundaki sorularla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Aile: Aralarında; evlilik, kan bağı ve çocuk bağları olan, aynı çatı altında yaşayan, içinde bulunduğu toplumla iletişim ve etkileşimde bulunan, kendine özgü inançlara ve değerlere sahip bireylerin oluşturduğu en küçük toplumsal kurumdur (Dönmezer, 1999:79-81).

Tam (Bütünlüğünü koruyan) Aile: Anne-baba ve çocuklardan oluşan, üyeleri arasında sevgi, saygı, dayanışma ve birbirlerine ait olma duygusu bulunan bir topluluktur (Kuyucu, 1999:101).

Parçalanmış (Tek ebeveynli, Eksik) Aile: Boşanma, evden ayrılma ve ölüm gibi nedenlerle eşlerin(karı- koca olarak) birbirinden kopmasıyla oluşan ve çocukların ebeveynlerinden biriyle birlikte oluşturduğu kuruma verilen addır (Erürker, 2007:8).

Okul Başarı Durumu: Öğrencinin kendisini başarılı bulma durumudur.

Aile İçi Durum: Aile üyeleri arasında yaşanan ilişkilerdir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Aile

Aile; toplumun bütünlüğünü, sürekliliğini sağlayan, uyum ve gelişme düzeyini belirleyen en önemli ve en küçük toplumsal kurumdur (Cerit, 2007:58).

Aile, insanın tek başına yetersizlik duygusunu yaşamaya başladığı andan itibaren, farklı iki cinsin bir araya gelerek kurduğu tarihin en eski kurumudur. Biyolojik, psikolojik ve sosyal gereksinimlerin karşılanmasına yönelik oluşturulan aile, çocuk açısından, sosyal yaşama katılmak için hazırlıkların yapıldığı ve deneyimlerin kazanıldığı bir ortam; yetişkinler açısından ise mutluluğun hakim olduğu, şiddetli gerilim ve sıkıntılar karşısında dayanışmanın en iyi şekilde elde edildiği bir sığınma yeri anlamını ifade etmektedir (Şentürk, 2006:12).

Bu şekilde tanımlanan ailenin farklı kültür, sosyal değer ve ilişki düzenine bağlı olarak şekillenen farklı tipleri bulunmaktadır. Her toplum kendi değer, kültür ve yapı özelliğine göre şekillendirdiği bir aile tipi ortaya çıkarmaktadır. Her kültür veya toplum, kimin kiminle evlenebileceğini, nasıl evleneceğini ve nerede kimlerle oturacağını, çocukları kimin ve nasıl yetiştireceğini, aile reisinin kim olacağını, kadın ve erkeğin karşılıklı hak, ödev ve yetkilerini, mirasın nasıl ve kimler arasında paylaşılacağını, çeşitli örf ve adetlerle normlaştırmak suretiyle kurumsallaşmıştır. Böylece zaman, mekan, kültür ve coğrafyaya göre aile tipleri oluşmuştur.

2.2. Aile Tipleri

Ailenin ilk ortaya çıkışından günümüze kadar geçen süre içinde, ailenin belirli değişiklikler geçirdiğini göz önünde bulundurursak, farklı aile tiplerinin oluştuğunu görebiliriz. Farklı bilim dallarında da aile ile ilgili yapılan araştırmalarda, farklı zaman, mekan ve toplumlarda gözlemlenen farklı aile tiplerinin varlığını ortaya çıkarmışlardır.

Çekirdek, geniş veya geleneksel, çocuksuz, tek ebeveynli, tekrar evlenmiş ebeveynli gibi birçok aile tipinden bahsedilmektedir. En yaygın kullanılan tanımlamada aile üç şekilde sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmayı şöyle yapabiliriz:

- Çekirdek aile,
- Geniş aile,
- Parçalanmış (tek ebeveynli, eksik) aile (Özgüven, 2001:25).

2.2.1 Çekirdek Aile

Anne, baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşan, kent tipi aile yapısıdır. Kent, kendine ait özelliklerinin bir sonucu olarak köyden farklı nitelikleri olan bir aile yapısını ortaya çıkarmaktadır.

Modernleşme ve sanayileşmenin oluşturduğu kent, bu süreçlerin bazı sosyal, kültürel ve hatta ekonomik özelliklerini içinde barındırmaktadır. Bu hızlı değişen yaşam tarzı aileyi çok çabuk etki altına almaktadır. Bu ekonomik ve sosyal değişimlere bağlı olarak çekirdek aile her geçen gün yaygınlaşmaktadır. Aile ilişkileri de bu modernleşmeden payını almaktadır. Değişen ve dönüşen yaşam tarzı, aile içi ilişkileri doğrudan etkisi altına almaktadır. Ekonomik ve sosyal değişimlere paralel olarak yaygınlık kazanan çekirdek aile, bireye girişimcilik yanında sosyal ve coğrafi hareketlilik tanıyacak özelliklere sahip olmaktadır. Eş, meslek, barınılacak mekan ve sahip olunacak çocuk sayısı konusunda kişi kendi karar ve tercihlerini vermektedir (Kızılcelik, 1992:89).

Günümüzün en yaygın aile tipi olan çekirdek aile geniş aile ile karşılaştırıldığında birçok farklılık görülmektedir. Aile bireyleri pek çok konuda daha bağımsız davranabilmektedir. Hayat ile ilgili kararları birey tek başına tercihleri doğrultusunda verebilmektedir. Evlilik yaşı yükselmekte, bireyler evleneceği kişiyi kendisi seçmektedir. Evlilikte akrabalık değil daha farklı kriterler ölçüt olarak alınmaktadır (Bilen, 2004:85).

Çekirdek ailede her bireyin söz hakkı ve kendi kararlarını rahatça alma hakkı vardır. Aileye katılan her yeni kişi alacağı eğitim, yürüteceği meslek, evleneceği eş ve oturacağı eve kadar birçok konuda kendi kararlarını verebilmektedir. Bu yüzden birçok

toplum bilimci sosyolog, çocuk ve eşler açısından sorumluluğun kişinin kendisine verildiği çekirdek ailenin, bireyselleşmeye imkan tanıdığını ileri sürmektedirler.

2.2.2. Geniş Aile

Büyükanne ve büyükbaba ile onların çocuklarının ve torunlarının aynı çatı altında yer aldığı aile tipidir. Bazen amca, teyze, hala, gelinler vb. akrabalarda aileye dahil olabilir. Genç kuşaklar uzun bir süre aynı çatı altında tutulurlar. Bu yüzden kuşaklar içinde yapılan evlilikler de aile çemberinde bulunurlar.

Geleneksel, büyük, birleşik, eski veya kök aile olarak da ifade edilen geniş aile, daha çok kırsal alanda yaşayanların oluşturduğu, tarımsal üretimin yapıldığı, akrabalık bağlarının kuvvetli, aile adının büyük önem taşıdığı, yaşlı erkeğin veya erkelerin aile sorumluluğunu üstlendiği, gelenek, görenek ve adetlerin etkin olduğu aile tipini ifade eder (Gökçe, 1996:155).

Bu aile tipinin en önemli özelliği adında anlaşılacağı üzere kalabalık olmasıdır. Aynı anda birden fazla çekirdek aile bir arada yaşar. Ailenin evlenen oğulları eş ve çocukları ile birlikte anne ve babaları yanında yaşamaya başlarlar. Her evlenen çocuk ev nüfusuna bir kişi daha ekler. Hatta birkaç kuşağın bir arada yaşadığı da sıklıkla görülmektedir (Kıray, 1999:187-189).

Ayrıca bu aile tipinde ataerkillik ön plandadır. Erkek egemen aile, evin en büyük erkeğinin istekleri doğrultusunda yönetilir. Evin en büyük erkeğinin hayatını kaybetmesiyle bu görev en büyük erkek çocuğa devredilir.

Bu aile tipinin bir diğer özelliği de genellikle kırsal kesimlerde görülmesidir. Tarımsal faaliyet yapan kırsal kesimde yaşayan aileler genellikle geniş aile olarak bir arada yaşarlar. Tarımsal faaliyetlerde çalışacak iş gücü aile içinden karşılanır. Bir arada yaşamının en büyük sebeplerinden biri de budur.

Kalabalık nüfus barındırma özelliği taşıyan geniş ailenin kırdada daha yaygın olması, hakim ekonomi ile doğrudan ilişkilidir. Tarım ve tarıma dayalı üretim, kırsal alanın tek ekonomik faaliyetidir. Teknoloji alanında yaşanan önemli gelişmelere

rağmen, tarım kırsal alanın en önemli geçim kaynağıdır. Tarımın hakim geçim kaynağı olması, aileler arasındaki güçlü dayanışma ve desteği koruyarak, geniş aileye ait özelliklerin kırsal alanda daha çok görülmesini sağlamaktadır. Kırsal alanda yaşayanların büyük bir bölümünün aynı üretim alanında çalışmaları, insanlar arasında güçlü doğal bir bağın oluşmasını beraberinde getirmektedir. Tarıma dayalı ekonomik üretim, sanayiden daha fazla insan emeğine gereksinim duymakta ve daha fazla insan istihdam edilmektedir. Bu ise, tarımın geçim kaynağı olduğu kırsal alanda, kalabalık nüfusa sahip geniş ailelerin şekillenmesine neden olmaktadır (Şentürk, 2006:14-18).

2.2.3. Parçalanmış (Tek Ebeveynli, Eksik) Aile

Parçalanmış Aile: Boşanma, evden ayrılma ve ölüm gibi nedenlerle eşlerin(karı-koca olarak) birbirinden kopmasıyla oluşan ve çocukların ebeveynlerinden biriyle birlikte yaşaması sonucu oluşan aile tipidir (Erürker, 2007:8).

Aile; anne, baba ve çocuklardan oluşan, üyeleri arasında karşılıklı sevgi, saygı, dayanışma ve birbirlerine ait olma duygusu bulunan, birbirleri ile etkileşim içinde olan kişiliklerin oluşturduğu bir topluluktur. Ailede parçalanma deyince; ailenin genel yapısında bir değişme anlaşılır. Parçalanmanın aile ilişkilerine etkisi; parçalanma nedenine, ne zaman olduğuna, geçici veya devamlı oluşuna v.b. etkenlere bağlıdır (Dağdanaşar, 2003:3).

Parçalanma durumunun aile yapısına ve ilişkilerine etkileri parçalanma nedenlerine, zamanına, geçici ve sürekli oluşuna ve diğer çeşitli etkenlere bağlıdır. Aile içi parçalanma kimi zaman doğal gelişimlerin, kimi zaman da bireylerin yanlış davranışlarının sonucunda gerçekleşebilmektedir. Parçalanmış aile; çekirdek aileyi oluşturan ebeveynlerden birinin boşanma, ölüm veya ayrı yaşama gibi nedenlerle diğerinden ayrılmasıyla ortaya çıkan bireyler grubudur. Başka bir tanıma göre ise parçalanma; ölüm, boşanma gibi nedenlerle ailenin toplumsal işlevini yitirmesi durumudur. Parçalanmış aile; yalnızca ailenin olmadığı anlamına gelmez, sadece evde baba ya da anneden birisi vardır ve çocuklar hayatlarını bu kişiyle devam ettirirler (Yıldırım, 1992:2, Yavuzer, 1998:64, Özgüven, 2001:47).

Sağlam, uyumlu ve dengeli ailelerin bile zaman içinde bu düzeni ortadan kaldıracak beklenmedik ve arzu edilmeyen durumlarla karşılaşma ihtimalleri bulunmaktadır (Şentürk, 2006:59). Birbirleriyle etkileşim içinde olan kişiliklerin oluşturduğu bir kurum olan ailede, bu kişiliklerden birinde ya da ilişkilerde oluşacak bir bozukluk aile sisteminin diğer yönlerini de bozar (Onur, 1995:81). Bu nedenle, ebeveynlerden birinin evden ayrılması, boşanma veya ebeveynlerden birinin ölümü gibi nedenler aile dengesinin bozulmasına yol açar. Dolayısıyla çocuğun sağlıklı bir aile ortamından ve bireyler arası ilişkilerden yoksun kalması, gelişimini olumsuz yönde etkiler (Dingiltepe ,2009:16).

2.2. Ailenin Fonksiyonları

Ailenin en temel fonksiyonları, insan soyunun üremesini sağlaması; toplum kültürünün yeni nesillere aktarıldığı ve toplumsallaşmanın öğrenildiği bir eğitim yuvası görevi görmesi; insanların ihtiyaç duyduğu psikolojik ve manevi doyumun ve sosyal güvenliğin en yüksek düzeyde ve karşılıksız olarak sağlanması gibi fonksiyonlardır.

Başlıca fonksiyonları sıralamak gerekirse:

1. Eğitim Fonksiyonu
2. Sosyalleşme Fonksiyonu
3. Ekonomik Fonksiyonu
4. Sosyal Psikolojik Fonksiyonu
5. Biyolojik Fonksiyonu (Şentürk, 2006:42).

2.3.1. Eğitim Fonksiyonu

Aile, bireye birçok bilgi vermektedir. Birey temizlik alışkanlığı, öz bakım yöntemleri, sağlıklı olma, yaşlı bakımı, günlük işler, basit tamir işleri vb. birçok konunun eğitimini aileden alır. Birbirleriyle farklılıklar gösterse de aile bireyleri günün belli saatlerinde yeme, içme ve uyuma, terbiyeli olma, başkalarına karşı saygılı olma gibi eğitimleri de çocuğa verir. Bu alışkanlıkları eğitim ile birlikte veren aile çocuklarının ileriki yaşlarında daha rahat ve mutlu olması için uğraşlar verirler (Şentürk, 2006:32).

Kişinin sosyal gelişiminin ilk temelleri ailede atılır. Ve hatta ilk terbiye aile ortamında öğretilir. Normal ve mutlu bir aile ortamında yetişen kişi, anne babası gibi olmayı istemektedir. Çocuklar yakınında bulunan büyüklerini taklit ederler. Ailesiyle birlikte yaşayan çocuklar anne, baba ve büyük kardeşlerini taklit ederken, ailesiz büyüyen çocuklar çevrelerinde gördükleri rastgele insanları taklit ederler. İnsanlar belirli bir olgunluğa erişinceye kadar bu taklitler devam eder. Yeterli olgunluğa erişen kişiler artık bir birey olduğunu ve kendine özgü davranışları olduğunu fark eder. Kendisi gibi davranmaya başlar. Düzgün bir aile ortamında yetişen bireyler bu duruma çabuk uyum sağlarken, ailesinden ayrı yaşayan çocuklar bu duruma doğru zamanda ulaşamamakta ve birçok hatalar yapmaktadır (İbrahimoglu, 2004:19-21).

Ailenin, ahlak ve din olmak üzere insan yaşamı üzerinde önemli yeri olan kurumlar hakkında eğitim verme özelliği de bulunmaktadır. Bunlar içinde din bilgilerinin aktarılması önemli yer tutmaktadır. Aile, din ile kolaylıkla ilişki kurabilen bir birimdir. Çocuğun doğduğu andan itibaren aile içinde ve toplumsal hayatta kendini geliştirmesine kadar her anda din ile ilişkisi aile içinde yaşanmaktadır. Bu ilişki aile din eğitimi ilişkisini ortaya koymaktadır. Aynı durum ahlak eğitimi için de geçerlidir. Ahlak kuralları kanunlarda belirtilmeyen, herhangi bir yerde yazılı olmayan ancak toplum için önemli bir yer tutan sözlü kurallardır. Çocuk bu kuralları aileden öğrenir. Ailenin görevi bu kuralları doğru olarak çocuğa aktarmaktır (Subaşı, 2005:128).

Ailenin ölüm, boşanma vb. yollarla parçalanması, çocuğun aileden aldığı eğitimi olumsuz yönde etkilemektedir. Ailenin parçalanmasıyla, çocuklar ahlak, din ve kültür konularındaki bilgileri anne baba dışında başta televizyon olmak üzere, okul, öğretmen, arkadaş ortamı vb. gruplardan öğrenmektedir. Özellikle yanlış arkadaşlıklar çocuğun yanlış bilgilerle donanmasına neden olmaktadır. Ayrıca bazı televizyon programları da çocuğun olumsuz davranışlar sergilemesine, ahlaki değerleri hiçe saymasına neden olmaktadır. Bunun dışında ailesi parçalanan çocuk birçok şeyi de kendi başına yaşayarak öğrenmek zorunda kalmaktadır (Şentürk, 2006:33).

Modernleşme, sanayileşme, kentleşme gibi değişen durumlar ailenin bazı fonksiyonlarını kurumlara devretmesine neden olmuştur. Ancak yine de çoğu eğitim

fonksiyonu aile içinde daha sağlıklı bir şekilde alınmaktadır. Ailenin parçalanması bu süreci olumsuz etkilemektedir. Çocuğun problemler yaşamasına neden olmaktadır.

2.3.2. Sosyalleşme Fonksiyonu

Aile, çocuğa içinde bulunduğu toplum hakkında bilgiler verir. Büyüyen bireyin topluma uyumunu sağlayacak, toplu halde yaşamasında ona yardımcı olacak olan kurallar, değerler, roller ve bunları kapsayan kültür hakkında bilgi vermek ailenin bir fonksiyonudur. Hayata gözünü açan her bireyin, içinde yaşadığı toplumdaki bilgiyi öğrenmek, doğuştan getirdiği dürtüleri kontrol altına alıp sosyal kural ve değer yargılarını dikkate alarak davranma zorunluluğu vardır. Bütün bunları birleştirerek çocuğu yetiştirip üyesi olduğu toplumun bir ferdi haline getirmek her zaman ve her yerde ailenin sorumluluğundadır (Saran, 1991:136).

Her toplumun kendi özelliklerine ait sosyal normlar ve inançlar sistemi vardır, bunlar hayata geldiği anda bireye yüklenmektedir. Zaman ilerledikçe kişilik gelişip, insanın dış uyaranlara karşı verdiği tepkiler bireye yüklenen örf ve adetler tarafından yönlendirilmektedir. Bu nedenle, birey içinde bulunduğu toplumun dilini konuşup, yine o grubun düşüncelerini benimsemektedir. Çünkü birey bütün bunları miras olarak algılayıp ona göre davranmaktadır. Yeri geldikçe kendi kişiliğine göre davranışlarında, düşüncelerinde farklılar yaratmaktadır. Ancak yaşadığı topluluğun düşüncelerini benimsediğinden onlar gibi davranmaya koşullanarak davranışlarını yine gruba göre şekillendirmektedir (Şentürk, 2006:48).

İnsanların hepsinde bulunan, ortama uyum sağlamak için çalışan içgüdü ve dürtülerden kaynaklanan davranış kalıplarıyla dünyaya gelen insan, büyüdükçe bunları öğrenmektedir. Bu kalıpların öğretilmesi ve hayata uydurulmasında, insanın içinde bulunduğu toplum etkili olmaktadır. Bu davranışların en iyi şekilde verildiği yer hiç kuşkusuz ki aile ortamıdır. Bireyin toplumsallaşması, toplum içinde yaşaması, başkalarıyla ilişki kurması, iletişim ve etkileşim yapabilmesi için, toplumsal davranış kalıplarını bilmesi ve kullanması gereklidir. Ailenin önemi bu durumda ortaya çıkmaktadır. Çocuğa sosyal yaşama ait kuralların ve bilgilerin, hem teorik hem de pratik olarak aktarıldığı ilk ortam, onun içinde doğup yaşadığı ailedir (Köknel, 1998:193).

Aile, parçası olduğu topluma ait kuralları, değerleri dikkate alarak üyelerine uygun rolleri benimsetmektedir. Toplum içinde yaşayan her kişi, sosyal pozisyonu itibarıyla yapması gereken rolleri, sosyalleşme süreci içinde elde etmektedir. Sosyalleşme süreci, toplum içindeki insana rollerini başarılı bir şekilde oynamasını öğretir. Bu roller, toplum içinde yaşayan insanların birlikte uyum içinde yaşamasını sağlar (Tezcan, 1991:70).

2.3.3. Ekonomik Fonksiyonu

Ekonomik işbirliği ve dayanışma oluşturma ailenin önemli fonksiyonlarından biridir. İnsanlar çevreleriyle işbirliği ve yardımlaşma ile ayakta durabilirler. Bundan dolayı insanlar birbirlerine muhtaçtırlar. Bu muhtaçlık insanın kendi kendine yetememe, tek başına eksik kalma yönünden dolayı vardır. İnsanların doğası gereği bu eksik yanı, bireyin diğer insanlarla işbirliği ve dayanışma ile yaşamasını zorunlu kılar. Bu eksiklik, erkek ve kadının birlikteliğini de oluşturmaktadır. Birbirlerinin yardımına ve varlığına gereksinim duyan kadın ve erkek, bir araya gelerek ihtiyaçlarını birlikte karşılarlar. Ailenin önemli fonksiyonlarından biri de, erkek ve kadın arasındaki cinsiyete bağlı ekonomik işbirliğidir. Farklı toplumlarda değişik şekillerde ortaya çıkan ve uygulanan bu ekonomik işbirliği, sadece eşleri birbirine bağlamakla kalmamakta, aile birliği ve toplumun devamını sağlayan yeni nesillerin gelişmesini de sağlamaktadır. Aile içinde ortaya çıkan işbirliği sadece ailenin sorunlar karşısında birleşmelerini değil, bunun yanı sıra toplumun devamlılığı ile kişiye sosyal olma duygusunu kazandırmaktadır. Toplumsal işbirliği yapmaya hazır olan birey, toplumun getirdiği sorunları çözebilen insandır (Saran, 1991:136).

İşbirliği ve dayanışmayı sağlayan aile, aile üyelerinin kullanımı için ortak bir bütçe hazırlar. Aile, gelirlerin toplandığı bir havuz ve bu toplanan gelirlerin nereye harcanacağı, nasıl harcanacağı belirlendiği ekonomik bir birimdir (Şentürk, 2006:55-56). Bu birim hem anne baba, hem de çocuklar için güven sağlamaktadır. Çocuklar bu ekonomik birimden en çok faydalanan üyelerdir. Çocuk kendi ekonomik özgürlüğünü kazanıncaya kadar ailenin ekonomik imkanlarından sınırsız bir şekilde faydalanır.

2.3.4. Sosyal Psikolojik Fonksiyonu

İnsanlar birbirlerini tanıma, birlikte olma ve tamamlama isteği ile doludur. Bu birliktelik isteği kadın ve erkek için, hayatın en anlamlı ve doyumlu tarafını oluşturur. Aile kurmak ve ayakta tutmak kişiye kendi eksikliklerini giderme ve çeşitli ihtiyaçlarını karşılama fırsatı sunmaktadır. Farklı fizik, ruh ve yapıya sahip olan kadın ve erkek, aile birliğinde eksikliklerini gidermekte ve hayatlarını düzene sokmaktadırlar.

Aile, insanı bireycilikten kurtarıp sosyalleştirir. Bununla birlikte yalnızlıktan ve ruhsal boşluklardan da kurtarır. Aile bireye, toplumun bir parçası olduğunu hissettirir. Bireyi düzenli bir hayat kurmaya zorunlu tutar. Evlilik, insanın en önemli kişiler arası ilişkisidir. Birey aile ile sadece cinsi doyum elde etmemekte, bununla birlikte güvenli bir ortama da sahip olmaktadır. Güvenliğin olmaması özellikle kadınlarda ruhsal sorunlara neden olmaktadır. İnsanın, ihtiyaç duyulduğunu ve arzu edildiğini bilmesi, ona psikolojik bir doyum ve güven duygusunu verir (Şentürk, 2006:56-59).

İnsanların önemli gereksinimlerinden biri de kendini aşma ve çevresine ispat etmeye çalışmasıdır. Birey kendinin farkında olmalıdır. Bu doyumluğa erişmenin birçok yolu vardır. Bu yollardan en etkili olanı, anne baba olmak ve dünyaya getirdikleri evlatlarına karşı ilgi gösterip onu sevmeleridir. Çocuğa duyulan sevgi ve ilgi yaşama anlam katmaktadır.

Değiştirilemez bir sorumluluk olan anne babalık, ebeveynlere dünyaya çocuk gözüyle bakma fırsatı verirken, eşler arası dayanışmayı da artırmaktadır. Anne baba olmak bireye daha az bencil olmayı ve özveride bulunmayı öğretir. Sosyal olarak ailenin, topluma ve çocuğa karşı sorumluluk üstlenmesi gerekmektedir (Üçüncü, 2001:309).

2.3.5. Biyolojik Fonksiyonu

Aile her şeyden önce, eşlerin cinsel ihtiyaçlarını karşılayan yasal bir birliktir. Bu açıdan bakıldığında, aile birçok şeyin yanında insanların en güçlü dürtüleri arasında olan cinselliği, kontrol altına alarak biyolojik fonksiyonla birlikte toplumsal bir fonksiyon da yerine getirmektedir. Aile kurumu, cinselliği bir taraftan kontrol altına alırken diğer taraftan da neslin devam etmesine imkan tanımaktadır. Dolayısıyla üreme, ailenin yerine getirmekle yükümlü olduğu bir görev olmaktadır (Bilen, 2004:88).

2.4. Aile İçi İlişkiler

Çocuğun temel sosyalizasyonunun ortaya çıktığı yer olarak, aileyi, temel fikirlerin ve ev içi normların ilk defa kurallara bağlandığı çevre olarak değerlendirmek mümkündür. Çocuk yetiştirme süreci içinde en yakın iletişim halinde olduğu ev halkı ve onlarla ilişki halinde bulunan akrabaları ile doğrudan ve dolaylı olarak iletişim içindedir. Bu iletişim süreci, onun düşünmesine, yazmasına, kendi kendinin bilincine varmasına etkili olmaktadır. Başından itibaren daha geniş toplumla bu şekilde bağlantılar kurulurken, aile temel toplumsal eylem biçimlerinin yaratıldığı ve benimsetileceği temel grup olarak görevini sürdürmektedir (Çakıcı, 2006:60).

Grup hacmi ve büyüklüğü olarak değerlendirildiğinde aile küçük bir gruptur. İletişim açısından üyeleri birbiriyle alıcı ve verici olarak görel bir iletişim içindedir. Her bireyin davranışı diğerleri için önem taşımaktadır (Yavuzer, 1998:49).

Ailedeki iletişim, bireyin benlik gelişiminde etkili olurken bireyin benliği toplumun amaçları ve değerleri ile kimliklendirilmektedir. Ailedeki bireyler arası etkileşimde kurulan ilişkinin belirlenmesi kullanılan iletişim biçimlerinin aşağıdaki sorular çerçevesinde analiz edilmesini gerekli kılmaktadır.

1. Bütün aile üyeleri birbiriyle doğrudan iletişim içinde midir?
2. Çift yönlü iletişim söz konusu mudur? Yoksa aile üyelerinden birisi sürekli diğerleri ile olan iletişimi sağlama çabası içinde midir?
3. Bütün iletişim kanalları açık mıdır?

Aile içinde üyeler ya birbirleriyle doğrudan iletişim içindedirler ya da ailenin bir üyesi diğerleri ile iletişimi sağlamaktadır. Bazen de aile üyeleri arasındaki çeşitli bireyler nedeniyle, bazılarının arasında iletişim boşlukları söz konusu olabilmektedir. Aile, bireylerin çeşitli statü pozisyonları, bu pozisyonlara göre diğerlerinin beklentileri birbiriyle eşgüdüm içindedir. Buradaki söz konusu bağımlılık, bir üyenin diğerine sözle ya da davranışı ile ilettiği sembolü, anlamı, diğerleri kendilerine gelen mesaj olarak önceki deneyimlerinden kendi statülerine oluşturdukları normlar çerçevesinde değerlendirmelere neden olmaktadır (Çakıcı, 2006:63).

2.4.1. Anne Baba İlişkisi

Anne babaların çocuklarına verebilecekleri en iyi eğitim birbirleriyle olan sağlıklı ilişkileridir. Eşlerin birbirleriyle kurdukları ilişkinin olumlu ve dengeli olması çocuğun gelişiminde önemlidir.

Anne babanın kişilik özellikleri aile yapısını ve ilişkilerini etkilemektedir. Güvenli, saygılı, sevecen, tutarlı, kendisiyle ve çevresiyle barışık anne babalar diğer aile bireylerini de olumlu etkilemektedir.

Aile çatışmaları genellikle eşler arasındaki sevgi, saygı, kendini ifade etme, güven ve paylaşma eksikliği gibi problemlerle başlamaktadır. Eğer eşler birbirlerini tamamlamak için evlenirlerse o zaman sağlıklı bir ilişki kurulur. Kendi eksikliklerini tamamlamak için evlendiklerinde ise sorunlar başlar. Bu sorunlardan kurtulmak için çocuk sahibi olurlarsa sorunlar daha da büyür. Kendi hayallerini çocuklarında gerçekleştirmeye çalışırlar. Halbuki çocuk büyüdükçe kendi kimliğini kazanmaya başlar. Çocuğun benlik kaygısı ve cinsiyet gelişimi ailede gerçekleştiğinden olumlu kazanımlar için öncelikle anne baba ilişkisinin sağlıklı olması gerekir.

Aile geçimsizliğinin temel nedeni eşler arasındaki iletişimin azlığı ya da hiç olmamasıdır. Geçimsizlikleri azaltmak için eşlerin iletişim becerilerini artırmaya çalışmaları, sorunlarını açıkça tartışmaları, görüş farklılıklarını belirtmeleri ve sorunlara karşılıklı anlayış ve hoşgörüyle çözüm aramaları gerekmektedir (Çakıcı, 2006:59).

2.4.2. Anne Baba ve Çocuk İlişkisi

Aile içerisinde çocuğun konumu ile aile yapısı arasında önemli bir bağ vardır. Çocuğun değeri ailelerin modern veya geleneksel oluşuna, aynı toplumdaki aile biçimlerine, yerleşim yerlerine ve cinsiyetine göre farklılaşabilmektedir.

Farklı aile yapılarında kız ve erkek çocuğun anlamı da değişebilmektedir. Erkek çocuk, sosyal güvenlik kurumlarının yeterince yaygınlaşmadığı, işgücü ve yaşlılığın garantisi olarak görülen geleneksel toplumlarda kıza oranla daha yüksek statüde olduğu

düşünülmekte, kız çocuğu ise uysal, nazik ve anne babaya yakınlığı ile değerlendirilmektedir.

Eğitim seviyesinin artmasıyla kız çocuğa verilen değer de artmıştır. Zamanla kız çocuğu da anne baba için sosyal güvence olmaya başlamıştır. Bu değişimde eğitimin yaygınlaşması, kitle iletişim araçları ve bir takım toplumsal gelişmelerin etkili olduğu söylenebilir (Yılmaz, 2002:6).

Anne babaların çocukları ile sağlıklı iletişim kurabilmeleri için kendilerine güvenli, saygılı, sorunlarına karşı duyarlı, işbirlikçi, çocuklarının duygu ve düşüncelerini paylaşabilen ve kabul edici bir tutum içinde olmaları gerekir. İnatçı bir tutum sergileyen, kendi görüşlerinin dışındakileri kabul etmeyen, çocuklarının düşüncelerinde mantık aramayan anne babalar, çocuklarıyla sağlıklı iletişim kuramazlar (Çakıcı, 2006:65).

2.4.2.1. Anne ve Çocuk İlişkisi

Doğumdan hemen sonra bebeğin ilk etkileşimde bulunduğu kişi annesidir. Doğumla başlayan bu etkileşim sonraki dönemlerde de devam eder. Açlık, uyku, temizlik ve korunma gibi ihtiyaçları anne tarafından karşılanmakta, annenin bebek için önemi sadece fizyolojik ihtiyaçlarını karşılaması ile sınırlanmamaktadır. Doğduğu andan itibaren sıcaklık ve sevgiyi hissetmek isteyen bebek ilk yakınlaşmasını da anneye yaşar (Çelik, 2003:15-19).

Bebeklik dönemi insan yavrusunun en aciz olduğu, bakıma en ihtiyaç duyduğu dönemdir. Bebeklikte gelişim açısından en önemli rolü oynayan birey annedir. Okul öncesi dönem, bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal ve kişilik gelişiminin en hızlı olduğu yıllardır. İlk yıllarda anneye pek çok görev düşmektedir.

Anne ile çocuk arasında özel bir ilişki vardır. Anne çocuk için bir takım deneyimler oluşturmakta, çocukta bu esnada ihtiyaçlarını karşılamayı, gerilimlerini yatıştırmayı öğrenmektedir. Anne henüz istikrarlı olmayan bir dünyada çocuk için güven, huzur ve anlayış kaynağıdır (Çakıcı, 2006:66-78).

Bebeğin fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarının zamanında ve yeterince karşılanması temel güven duygusunun gelişiminde önemli rol oynamaktadır (Yavuzer 1998:119). Anne çocuk için içinde bulunan dünyanın yorumlanması ve toplumun temsil edilmesinde ilk örnektir. Çocuğun çevresindeki nesne ve olaylarla kurduğu ilişki annesiyle ilişkisine göre biçimlenmektedir. Anne okşayarak, besleyerek ve oynayarak kurduğu diyalogla çocuğun doyumunu sağlar. Aralarındaki köprüyü pekiştirir.

Çocuk ilk bilgileri anneden öğrenir. Özellikle iletişim yeteneğinin gelişmesinde anne etkilidir. Kullanılan dil ve iletişim sayesinde çocuk yeni kavramlar edinerek sosyal ilişkileri öğrenmekte, diğer insanlarla zihinsel etkileşime girmektedir (Yılmaz, 2000:15-19). Anne çocuk ilişkisinin sağlıklı olması, doğumun ilk günlerinden itibaren aralarında gelişmeye başlayan güvenli bağlanma ve daha sonraki dönemlerde yaşanacak sağlıklı kopmayla ilgili olmaktadır (Çakıcı 2006:66).

2.4.2.2. Baba ve Çocuk İlişkisi

Teknolojik ve ekonomik gelişmeler aile yapısında, bireylerin görev ve sorumluluklarında değişmelere neden olmaktadır. Ekonomik şartların ağırlaşması, teknolojideki gelişmeler, kadının eğitim düzeyinin artması, kadının iş gücüne olan ihtiyacını arttırmış, annenin iş hayatına atılması babanın görev ve sorumluluklarında değişmelere neden olmuştur. Baba ailenin geçimini sağlamanın yanı sıra çocukların bakım ve eğitiminde de önemli rol oynamaya başlamıştır.

Baba ve bebek arasında duygusal bir bağ kurulabilmesi için babanın fiziksel temas sağlaması, kucağına alarak ilgilenmesi, bakımında bazı sorumlulukları üstlenmesi ve oyun etkinliklerine katılması gerekir.

Baba özellikle erkek çocuğunun erkeksi davranışları kazanması için önemlidir. Erkek çocuklar babalarıyla özdeşleşerek erkek gibi davranmayı öğrenmekte, bilişsel gelişimi ve okul başarısı etkilenmekte, babasıyla yakın ilişki kuran erkek çocuklar olumlu gelişim göstermektedir (Yavuzer, 1998:23).

Ailenin geçimini sağlaması ve eşine karşı davranışları, babanın çocuk üzerindeki dolaylı etkileridir. Anne baba arasındaki ilişkilerin iyi olması anne ve çocuk ilişkisini de

olumlu yönde etkiler. Anne baba ilişkisi sağlıklı değilse anne bu boşluğu doldurmak için bütün ilgisini çocuğa yöneltip aşırı koruyucu bir tutum geliştirerek bağımsız bir kişilik geliştirmesine engel olabilir. Babanın çocuğuna dokunması, konuşması, oyun oynaması, onunla ilgili kararlara aktif olarak katılması ise direkt etkileridir.

2.4.3. Kardeşler Arası İlişkiler

Kardeşleriyle ilişkileri de çocuğun sağlıklı gelişimi için önemlidir. Çocuk kardeşleriyle iyi ilişkiler kurabilir ancak zamanla aralarında bir takım problemler ve istemsizce oluşturdukları rekabet sonucu kıskançlık oluşabilir. Annelerinin yalnızca kendilerine ait olmasını, kardeşlerini sevmemesini isteyebilirler (Yavuzer, 1998:40-41).

Anne babaları yeni doğan bebekleriyle ilgilenirken bazen büyük çocuğun da ilgiye ihtiyacı olduğunu gözden kaçırmakta, bu da çocukta kıskançlık duygularının oluşmasına neden olmaktadır. Bu yüzden büyük çocuk hem kendisine hem de çevresindekilere zarar verecek davranışlarda bulunabilir (Yılmaz, 2000:17).

Eğer annenin sevgisi eşit dağılıyorsa rekabet olmaması gerekir diye düşünülür. Oysa rekabet kaçınılmazdır. Büyük çocuk kardeşi geldiğinde genelde yalnız kaldığını, anne babasının onu eskisi kadar sevmediğini düşünür. Kardeş kıskançlıkları, annenin ihmalkarlığı veya aşırı dikkatli olması halinde daha önemli hale gelmektedir.

Anne ve babalar, kardeşler arası ilişkilerdeki güçlüklerin farkında olmalı, bütün çocuklara ayrı bir birey gibi davranmayı unutmamalıdır. Çocuklara verecekleri sorumlulukları çocuğun yaşına, cinsiyetine, bilişsel ve toplumsal düzeyine uygun biçimde dağıtmalıdır(Çelik, 2003:78).

Anne babalar kardeşler arası ilişkilerde güçlüklerin farkında olmalı, her çocuğun bireyselliğini ve aynı davranılmaması gerektiğini unutmamalıdır. Çocuklara yaşlarına, gelişimsel düzeylerine ve ilgilerine uygun sorumluluk verilmeli, demokratik bir anne baba tutumu geliştirmelidirler (Çakıcı, 2006:75-89).

2.5. Aile İçinde Ortaya ıkabilecek Sorunlar

Bir toplumun gücünün güçlü ailelerden doğacağı gerçeği kabul edilmelidir. Güçlü aile ise bireyci yaklaşımlarla değil aileyi ve toplumsal bağları önemseyen yaklaşımlarla ayakta tutulabilir. Bununla birlikte yeni kurulan evliliklerde toplumsal bağların korunmasına zen göstermek, sosyal vrenin bu evlilikleri tamamen biçimlendirmesi demek değildir. Aileyi kuran bireylerin aileyi biçimlendirmesi gerekir. Aileyi kuran bireyler dengeyi kurarken sorunlarla karşılaşmaktadırlar (Battal, 2008:51).

2.5.4.1. Maddi Sorunlar

Aile birliğinin karşılaştığı tehlikelerin en önemlilerinden birisi maddi sıkıntılardır. Maddi sıkıntının sorun boyutuna yükselmesiyle aile birliğinin sürdürülebilirliğinin tehlikeye girdiği çokça görülen bir durumdur.

2.5.4.2. İletişim Sorunları

İletişim temel bir insan ihtiyacıdır. İnsanlarla iletişim kuramayan insanları sağlıksız bireyler olarak değerlendirebiliriz. İnsanlar arası ilişkilerde yaşanan sorunların çoğu iletişimsizlik ya da bozuk iletişimden kaynaklanmaktadır. İletişim sorunları eşler arasında yaşanabileceği gibi ebeveynler ve çocuklar arasında ya da evli çiftlerle ebeveynler arasında yaşanabilir. İletişim sorunlarını şöyle sınıflandırabiliriz:

- Eşler arası iletişim sorunları
- Ebeveynlerle ilgili iletişim sorunları (kayınvalide ve kayınpeder ile evli çocuklar arasında yaşanan iletişim sorunları)
- Çocuklarla ilgili iletişim sorunları (ocuklar ve ebeveynler arasında yaşanan iletişim sorunları) (Battal, 2008:52).

2.5.4.3. Çevresel Sorunlar

Aile yelerinin iş hayatı ve komşuluk ilişkileri gibi faktörler de aile içinde bazı sorunların doğmasına yol açabilmektedir. İş hayatı ile aile hayatı arasındaki dengeyi kuramayan aileler ciddi sorunlarla boğuşmaktadırlar.

2.6. Ailede Parçalanma ve Parçalanma Şekilleri

Bazı durumlarda ailede parçalanmalar oluşur. Bu parçalanmaları şöyle sıralandırabiliriz:

1. Geçici Ayrılıklar
2. Ölüm
3. Çatışma
4. Boşanma (Pancar, 2009:29)

2.6.1. Geçici Ayrılıklar

Bu durum anne veya babanın kısa ya da uzun bir zaman boyunca evden ayrılmasıyla oluşur. Genellikle iş veya hastalık nedeni ile meydana gelen geçici ayrılıklar hem çocuk hem de aile için gerginlik yaratır ve aile ilişkisinde bozulmaya yol açabilir. Aile önce ayrılığa sonrada bir arada olmaya uyum sağlamak zorundadır. Ayrılığın süresi uzadıkça çocuklar üzerinde yapacağı kötü etkilerde artar. Çocuğun sağlıklı bir tam aile ortamından ve bireyler arası ilişkilerden yoksun kalması gelişimini de olumsuz yönde etkiler. Geçici ayrılıklar anne, baba ve çocuk arasındaki duygusal etkileşimin de azalmasına yol açar. Bu da bireyin duygusal yaşamını etkilemekle kalmaz, onun bedensel, zihinsel ve toplumsal gelişmesini de olumsuz yönde etkiler.

Anne Yokluğu ve Etkileri: Anneden ayrılmada çocuğun 3-6 ay veya daha uzun bir süre ayrı olması söz konusudur. Annenin yoksunluğunda ise, annenin ölümü, çocuğu terk etmesi ve bir daha hiç görüşülmemiş olması söz konusudur. Anne yoksunluğunun ya da anneden ayrılmanın çocuk üzerindeki etkisi; çocuğun yaşına, yoksunluktan ya da ayrılmadan önce annesi ile olan deneyimlerine göre farklılıklar gösterir.

Baba Yokluğu ve Etkileri: Ailede anne sevgiyi, baba otoriteyi simgeler. Babanın uzun bir süre aileden uzakta olması bu işlevin yerine getirilmesini önler. Otorite yokluğu ya da yetersizliği çocukları üç tepki biçimine yöneltir. Bunlar; karşı koyma, taklit ve ödünlemedir. Çocuk bu eylemleri yanlış davranışlara dönüştürebilir.

2.6.2. Ölüm

Ailenin parçalanmasına neden olan bir dış faktördür. Aile üyelerinin hiçbirinin serbest iradesinde olmayan ölümün ortaya çıkışı aileyi büyük bir sarsıntı ile karşı karşıya getirmektedir. Genellikle başta ebeveynler olmak üzere ölümler, ailenin bütünlüğüne parçalanma veya dağılma yönünde olumsuz etki etmektedir (Sezal, 2002:58). Eşlerden biri veya ikisinin ölüm sonucunda parçalanan ailenin, ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik sıkıntılar yaşaması kaçınılmaz görünmektedir (Şentürk, 2006:).

Ebeveynin ölümüne karşı çocuğun verdiği duygusal tepkiler, gelişim düzeyine, ölen ebeveyn ile ilişkilerine, ölüm koşullarına ve ailenin tepkisine bağlı olarak farklılık gösterir. Ancak çoğu zaman çocuklar iki ortak duygu gösterir. Bunlar; terk edilmişlik ve suçluluk duygularıdır. Terk edilmiş olma duygusu; çocuğun kendinin ölen ebeveyn tarafından terk edilmiş hissetmesi olarak açıklanabilir. Çocukta uyumsuzluk, yalnızlık, boşluk duyguları oluşturur. Suçluluk duyguları ise çok güç dışa vurulur. Çocuk kendisinin yaptığı bir hatadan, bir yaramazlıktan, söz dinlememesinden dolayı ebeveynin öldüğünü düşünebilir. Ve ölüm olayından sonra da sürekli kendisinin cezalandırılacağına dair endişeleri oluşur. Bu durum gece korkularına ve kabuslara neden olur (Dağdanaşar, 2003:3-5).

2.6.3. Çatışma

Eşler arası çatışma; evli eşler arasındaki anlaşmazlıklar, uyumsuzluklar ve çocuk yetiştirme konusundaki görüş birliğinin olmaması şeklinde kısaca tanımlanabilir. Eşler arasında yaşanan çatışmaların, kavgaların çocukları çok fazla etkilediği saptanmıştır. Hatta boşanmanın yarattığı etkilerden daha fazla olumsuz etkilerin ortaya çıktığı söylenebilir. Birçok eş evliliklerine uyumsuzluk ve çatışma yaşadıkları halde boşanmadan kaçınıyor ve çocuklar evin içinde devamlı bir kavga, şiddet, aşağılayıcı sözler v.b. olumsuz durumlara tanık oluyorlar. Bu yüzden de daha ciddi problemlerle karşı karşıya kalıyorlar. Araştırmalar bu tür olayların boşanma ile bitmesi veya azalması durumunda çocuğun daha hızlı bir şekilde durumu kabullendiğini, psikolojisinin daha çabuk düzeldiğini ortaya koymuştur. Eşler arasında yaşanan çatışma, ebeveynlik rollerini üç yönden etkiler:

Birincisi; çatışma çocuklar üzerinde sağlanan disiplin etkisinin ve tutarlılığının azalmasına yol açar. Bu da çocuklardaki anti sosyal davranışların artmasına ve davranışlarının kontrolünün azalmasına neden olur. İkincisi; çatışma anne babaların kendilerini çocuklardan uzaklaştırmalarına veya onları reddetmelerine neden olur. Bu da çocukların uyum problemlerine etkendir. Üçüncüsü; çatışma anne babaların çocuk üzerinde psikolojik ve duygusal kontrol kullanımının artmasına sebep olur. Bu da çocuklarda kaygı ve depresyon gibi problemlerin görülmesine neden olur (Yılmaz, 2002:32).

2.6.4. Boşanma

Boşanma çocuğun gelişiminde en önemli etmen olan “Tam Aile” ye son veren ve çocuklar üzerinde yaşam boyu etkilerini duyurabilecek bir olaydır. Boşanma ile parçalanmış aile, çocuk ve aile ilişkileri açısından ölüm ile parçalanmadan daha kötüdür. Bunun iki nedeni vardır.

1- Boşanmanın yarattığı ortama alışmak için geçen zaman periyodu, ölüme göre daha uzundur. Çocuk bu konu ile daha fazla uğraşır. Bu süreç içinde çocuk beş safhadan geçer:

- Boşanmayı inkar
- Bu durumu yaratan ortama kızma
- Anne ve babayı bir araya getirme çabası
- Depresyon
- Çaresiz bir şekilde boşanmayı kabullenme

2- Akran grubu içerisinde çocuğun durumu farklı bir hale gelir. Genelde çocuklarımız akran gruplarından farklı bir özellikleri olsun istemezler. Aynı ayakkabı, pantolon, kalem, oyuncak vs. onlar için çok önemlidir. Fakat boşanmış ebeveyn çocuğu olmak onları farklı yapar. Bu çocuklara boşanma konusu ile ilgili soru sorulduğunda utanır ve sıkılırlar. Genelde de ebeveynlerinin boşandığını söylemezler, gizlerler. Sanki hep beraberlermiş gibi konuşurlar. Durum bir şekilde açığa çıktığı zaman ise yalancı konumuna düştükleri için gruptan atılırlar.

Boşanma, insan hayatında birçok değişikliği ve uyum sorunlarını da beraberinde getiren önemli bir olaydır. Problemlerin boyutu ve şiddeti, evlilik süresinin uzunluğuna, çocuk sayısına, üyeler arası ilişkilere ve dış çevredeki insanların değer ve yargılarına göre değişmektedir. Boşanma öncesindeki olayların içinde, ebeveynlerin karşı karşıya oldukları güçlükler aile bireylerinin hepsini bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde etki altına alır. Kimi çocuklar aldırımıymuş gibi görünse de çok fazla şeye tanık oldukları için zedelenmeleri söz konusudur (Dağdanaşar 2003:10-12).

2.6.4.1. Boşanmanın Sebepleri

Genel olarak bakıldığında boşanmanın özel ve genel sebepleri olduğu görülmektedir.

Boşanmanın özel sebepleri:

- Zina,
- Cana kast ve kötü muamele,
- Cürüm ve haysiyetsizlik,
- Terk,
- Akıl hastalığı.

Boşanmanın genel sebepleri:

- Evlilik birliğinin temelden sarsılması (şiddetli geçimsizlik)
- Eşlerin anlaşması (boşanma konusunda karşılıklı anlaşma)
- Ortak hayatın yeniden kurulamaması (fiili ayrılık) (Battal, 2008:47-53).

2.7. Aile Parçalanmasının Çocuklar Üzerindeki Etkisi

Ailenin dağılması, aynı yetişkinlerde olduğu gibi çocuklarda da birçok duygusal tepkiye yol açar. Bu duyguları ileriki yaşlarında çeşitli aşamalarda tekrar tekrar yaşayabilirler. İçinde buldukları yaşa göre bazı duygular öne çıkarken bazıları geri planda kalarak, ileriki yaşlarda yoğunluk kazanır (Benedek ve Brown, 1997:52-70).

Anne babadan birisinin ya da her ikisinin ölümü ya da ayrılık gibi nedenlerle dağılması, çocuğun sağlıklı aile ilişkilerinden yoksun kalmasının yanında, çocuğun duygusal bedensel ve zihinsel gelişimini de olumsuz etkilemektedir (Biçer, 2009: 22-25).

Aile içi problemler boşanma ya da ayrılıkla sonuçlandığında ise çatışmaların bittiği zannedilir fakat çatışmalar devam eder, çocukların iki ebeveyn arasında paylaşılması çocuklar için baş edilmesi daha da zor bir durum olur. Yaşları ne olursa olsun, anneleriyle babaları ayrılan tüm çocuklar öfke, suçluluk, korku ve acı gibi birtakım olumsuz duygular yaşarlar. Önemli olan yaşadığı olumsuz duygular kadar, kendisini seven ve her zaman güveneceği destek olacak bir ebeveyne duyduğu ihtiyaçtır. Toplum içinde anne ya da babasız olma eksikliği, telafisi güç komplekslere ve çeşitli davranış bozukluklarına neden olabilir.

Ailede parçalanmanın çocuklar üzerindeki etkisiyle ilgili çeşitli kaynaklarda yer alan açıklamalar incelendiğinde: Aile içi parçalanma; doğrudan ya da dolaylı olarak ailelerin çoğunu etkilemektedir. Aile içi her tür parçalanma sonrası yaşanan pek çok duygu vardır. Kayıptan dolayı üzüntü, reddedilmekten dolayı öfke gibi çok yoğun, olumsuz ve yıkıcı duygular yaşanabilir (Ketterman; 1998:90).

Yapılan araştırmalar boşanma yoluyla parçalanmış ailelerin çocuklarında ruhsal uyumsuzluk oranının yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çocukların yaklaşık üçte birinin önemli ruhsal uyumsuzluk geliştirdiği saptanmıştır. Ruhsal çökkünlük, okul başarısızlığı, çeşitli davranış bozuklukları en sık görülen uyumsuzluklardır (Özağı, 2007:7-12). Parçalanmış aile çocukları, aileleriyle yaşayan çocuklara göre okulda sıkıntılar, daha fazla davranış problemi, olumsuz benlik saygısı, akran ilişkilerinde daha fazla problem ve aileleriyle daha fazla sıkıntı yaşarlar (Hughes, 1996:69-75).

Aile içi parçalanma genellikle çocukların güvenlik duygularını tehdit eder, buna ekonomik durumdaki değişimler ve diğer ebeveyni kaybetme korkusu da eklenirse bu güvensizlik duygusu daha da büyür. Çocuklar anne babalarının ayrılığında kendilerini suçlayabilirler. Bazen de aile içinde parçalanma çocukların kendilerini hazır hissetmedikleri rollerde bulmalarına yol açabilir. Bu çocuklarda rol karmaşasına girmelerine, aileden kopmada güçlük yaşamalarına ve suçluluk duygularının

gelişmesine sebep olacaktır. Çocuklar, anne babalarının arasındaki çatışmaya çoğu zaman kendilerinin sebep olduğunu düşünürler. Ayrıca bu çocuklar ailelerini bir araya getirme ve giden ebeveyni geri döndürme gibi bir sorumluk duymaktadırlar (Ekşi, 1990:153).

Ailelerin parçalanma sonucu çocuklarının verdikleri tepkiler konusunda dikkatli olmaları gerekir. Bunlar özellikle okulda motivasyon kaybı, çok fazla ya da çok az uyku olabilir. Çocukların evliliğin bitmesine ya da aile üyelerinin ayrılmasına karşın ebeveynlerinin halen anne babaları olduğunu bilmeye ihtiyaçları vardır (Çelenk, 2003:12-34).

Özellikle boşanma sonrası ilk iki yılda duygusal ve davranışsal problemler ortaya çıkar ya da varsa artış gösterir. Çocuklar boşanma sonrası tedirginlikler, kendilerinin sevilmediği şeklinde bir korku geliştirebilirler. Sık sık yaramazlıklar, hırçınlıklar ve bedensel yakınmalarla dikkat çekmeyi başarırlar. Her çocuk anne ve babasının ayrılması karşısında farklı tepkiler verir. Ortak tutum hırçınlık, huysuzluk, tedirginlik, saldırganlık ve davranış bozukluklarıdır.

Ailenin ölüm ve boşanma sonucunda parçalanması gençlerin benlik, kişilik ve kimlik gelişimlerini çok derinden etkilemektedir. Wells ve Rankin yaptıkları araştırmada parçalanmış ailelerde suç oranının diğer ailelere göre %10-15 oranında daha fazla olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrılma ya da boşanma yoluyla parçalanmış ailelerde suç iliksisi, anne babadan birinin ölümü ile parçalanmış ailelere göre daha yüksektir. Ciddi bozukluk gösteren ve çok mutsuz evlerde büyümüş olmak, çocukların ileride mutsuz evlilik yapmasını ve boşanma olasılığını arttırmaktadır (Aslıhan, 1998:8). Ölüm, boşanma ve ayrı yaşama nedeniyle, aileden annenin ya da babanın; ya da her ikisinin ayrılmasıyla çocukların yetişmesi de tehlikeye girer (Başaran, 1978:178).

2.8. Anne Baba Tutumu ve Okul Başarısı

Aile içi uyumun, ailenin destekleyici yaklaşımının ve ailenin okul etkinliklerine katılmasındaki çeşitliliğin, okul başarısı üzerinde önemli etkileri vardır.

Öğrenci ailelerinin yanlış tutumu, ilgisizliği, baskısı, sertliği, sevgisizliği ya da aşırı ilgisi gibi durumlar öğrencilerin ders çalışmaktan soğumalarına, korku ve gerginlik duymalarına neden olmaktadır. Ailesi yanında kalmayan, örneğin, yurtda ve ya yatılı okullarda kalan öğrencilerin, ailelerinin yanında kalan öğrencilere göre çok ağır sorunları olmaktadır. İletişimi kuvvetli olan aile ortamında yetişen çocukların konuşma becerilerinin; cümle uzunluğu, soru sayısı, sözcük dağarcığı bakımından daha iyi durumda oldukları saptanmıştır (Elmacı, 2000:53-70).

Okulda yapılanlar evde anne-babalar tarafından da desteklenmediği sürece okul eğitiminde başarıya ulaşmak olası değildir. Okul ve aile iki farklı toplumsal kurumdur ve farklı beklentiler etrafında şekillenmişlerdir. Bu iki farklı kurumun çocukların eğitimleri konusunda çıkar birliğine getirilmesi gereklidir. Sorun özellikle okul eğitiminin başlangıcı olan ilköğretim birinci sınıflar için çok daha önemlidir; çünkü en temel çalışma ve öğrenme becerileri bu yılda oluşturulmaktadır.

Anne-baba ve öğretmenler, çocuklara elverişli bir öğrenme ortamı yaratabilmek için ortak bir çaba göstermelidirler. Çocuğun evde oluşan ilk öğrenme deneyimleri, okuldaki öğrenme girişimlerine destek sağlayarak, öğretmenin sınıf içi uygulamalardaki başarı şansını yükseltir. Bu yüzden öğretmenlerin çocuğun aile ortamlarını iyi değerlendirmeleri ve onun daha iyi eğitimine olanak hazırlamak amacıyla aile sorumlularıyla iletişim kurmaları önemlidir (Çelik, 2003:56-69).

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Parçalanmış ve tam aileye sahip öğrencilerin aile içi durumları ve okul başarılarına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik olarak farklı konular üzerinde çalışılmış, konunun amaç ve önemine vurgu yapan pek çok araştırma bulunmuştur. Bu araştırmalarda boşanma ölüme oranla daha çok ele alınmış ve farklı değişkenler incelenmiştir. Bu araştırmaların bir kısmı aşağıda verilmektedir.

Shelton (1969), yarısı tek ebeveynli, yarısı iki ebeveynli ailelerden gelen toplam 162 lise öğrencisi ile yaptığı çalışmada; tek ebeveynli erkek çocukların akademik başarılarının iki ebeveynli erkek çocuklara oranla daha düşük olduğunu ve bu farkın .01 düzeyinde anlamlı olduğunu, ancak tek ve iki ebeveynli ailelerden gelen kızların akademik başarıları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını bulmuştur. Tek ebeveynli ailelerden gelen çocukların cinsiyetleri göz önüne alınarak karşılaştırma yapıldığında kızlar lehine anlamlı bir farklılığın olduğunu belirten Shelton, tek ebeveyn ile yaşayanların akademik başarıları arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır.

Guidubaldi ve Cleminshaw (1985) boşanmış ailelerle, evliliği süren aileler arasında fiziksel sağlık karşılaştırması yapmış ve boşanmanın çocuklar üzerine etkisini incelemişlerdir. Tam ailelerin daha sağlıklı ilişkiler içinde olduklarını bulmuşlardır.

Frost ve Pakiz (1990) yaptıkları çalışmada, yetişme çağındaki çocukların ailelerinin boşanmasından daha fazla etkilendiğini ortaya çıkarmışlardır. Tam aileye sahip çocuklara göre, boşanmış aileden gelen çocukların, daha fazla alkol ve hap kullanımı, daha fazla okuldan kaçma davranışı içinde oldukları gözlenmiştir. Aynı zamanda bu çocuklarda daha yüksek düzeyde depresyon tespit edilmiş ve kız çocukların erkek çocuklara göre daha fazla sosyal desteğe ihtiyaç duyduğu bulunmuştur.

Bulut (1990) parçalanmış ve parçalanmamış ailelerden gelen çocukların davranış özelliklerini incelemiştir. Çalışma sonucunda; parçalanmış ailelerden gelen çocukların, annelerine daha bağımlı olduğu, çocukların genellikle tek başına oyun oynadığı ve daha az lider olduğu ortaya çıkmıştır.

Demo (1992) Amerikan ailelerinde rutin ebeveyn - çocuk ilişkisinde, yakın zamanda olmuş boşanma, işsizlik, tek ebeveyn aile yapısı etkilerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmasında: aile yapısındaki değişikliklerin ebeveyn çocuk ilişkisini ciddi anlamda değiştirmediğini bulmuştur.

Amato (1993) çalışmasında, ebeveynler boşandıktan sonra çocukların duruma uyumunu incelemiştir. Boşanmadan sonra, ebeveynlerin yokluğu, ekonomik zorluklar, stresli yaşam koşulları gibi faktörlerin çocuklar üzerinde etkili olduğunu bulmuştur.

Cooney (1994) çalışmasında, yaşları 18 ile 23 arasında değişen, 485 beyaz genç erişkinin, ebeveynleri boşandıktan sonra anne, babalarıyla olan ilişkilerindeki değişimi bulmayı amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda, yakın zaman önce boşanmış ailelerdeki genç yetişkinlerin, babalarıyla daha az ilişki halinde olduğu, anneye olan ilişkilerde çok fazla değişim olmadiğı gözlemlenmiştir.

Morrison (1995) çalışmasında, evlilikteki bozulmanın çocukların davranışlarına ve akademik başarılarına etkilerini araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda, kızlarda evlilikteki bozulmanın davranışlarında çok az etkili olduğu gözlemlenmiştir. Erkeklerde ise önceki aile karakteristikleri kontrol edildiği zaman, davranışlarında ve başarılarında bir azalma olmadiğı saptanmıştır.

Thomas, Farrell ve Barnes (1996) tek anne ve öfkeli babalı ailelerin çocuklarındaki davranış bozukluklarını, madde kullanımını ve içki alışkanlıklarını araştırmayı amaçlamışlardır. Çalışmanın sonucunda en fazla davranış bozukluğunun, tek anneli ve babasız beyaz erkek çocuklarda meydana geldiği gözlemlenmiştir.

Aslıhan (1998) 10-15 yaşları arasındaki ilköğretim düzeyinde okula devam eden parçalanmış veya tam aileye sahip çocukların öz kavramları ve depresyon düzeyleri aile yapısı, cinsiyet ve yaş değişkenleri yönünden karşılaştırmış ve ayrıca akademik başarı puanlarının yordanmasında aile yapısı, yaş ve cinsiyetin etkili olup olmadiğını incelemiştir. Aile yapıları cinsiyet ve yaşa göre çocukların depresyon düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu görölmüştür. Analizler parçalanmış aileden gelen kızların depresyon düzeylerinin yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Öğrencilerin akademik başarı puanlarında aile yapısı ve cinsiyete göre anlamlı farklılıklar olduğu gözlenmiştir.

Amato (2000) çalışmasında, boşanmanın aile ebeveynleri ve çocuklar üzerindeki etkisini araştırmıştır. Boşanmış ve boşanmamış ailelerin çeşitli açılardan durumları karşılaştırmıştır. Boşanmış ailelerde sosyal problemler olduğu görülmüştür.

Elmacı (2000) araştırmasında 15-18 yaşları arasındaki orta öğretim düzeyinde okula devam eden parçalanmış ve bütünlüğünü koruyan aileye sahip ergenlerin depresyon ve uyum düzeylerini, algıladıkları sosyal destek ve aile yapısını ele almış, aile yapısı ve sosyal desteğin depresyon ve uyum düzeyi üzerindeki rolünü incelemiştir. Araştırma sonucunda; bütünlüğünü koruyan aileye sahip ergenlerin, parçalanmış aileye sahip ergenlere göre kişisel ve sosyal uyum düzeyi yönünden daha uyumlu oldukları görülmüş ve algılanan sosyal desteğin depresyon ve uyum düzeyi üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu saptanmıştır.

Çelenk (2003) öğrencinin okul başarısı üzerinde aile faktörünün oynadığı rolü konu alan çalışmasında şu sonuçlara ulaşmıştır: Eğitim açısından destekleyici bir tutum içinde bulunan ailelerden gelen çocukların okul başarıları daha yüksektir. Aile bakım, şefkat ve korumasının okul başarısının yükselmesinde önemli bir faktör olduğu anlaşılmaktadır. Koruyucu aile yanında kalan çocukların, uygun şefkat ve kurum sağlandığı takdirde başarılarının yüksek olduğu görülmüştür. Okul ile ortak program üzerinde görüş birliği sağlayan ailelerin çocuklarının başarı durumlarının daha da yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Şentürk (2006) ailedeki parçalanmanın çocuğun geleceğini nasıl ve ne yönde etkilediğini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada, yaşanan aile ortamının niteliği ile çocuğun okuldaki başarısı arasında bir ilişki olduğunu bulmuştur. Ailesiyle yaşamayan ve sürekli tartışma ve geçimsizliğin olduğu bir aile ortamında yaşayan çocukların eğitimdeki başarıları düşüktür.

Beck (2007) çalışmasında boşanmış ebeveynler için uygulanan sosyal politikaları irdelemiş, etkileri saptamış, neler yapılabileceğiyle ilgili tavsiyelerde bulunmuştur.

Candan (2007) parçalanmış ve tam aile, sağlıklı sağlıksız aile, ebeveyn kabul reddinin, ülkemizdeki ilköğretim çağı çocuklarının algılayışını incelemiştir. Araştırmada, çocukların algılayışı açısından, anne baba kabul reddi ile anne baba arasındaki çatışmanın, anne babanın evli ya da boşanmış olmasından daha önemli olduğu bulunmuştur.

Erürker'in (2007) aileye ve parçalanmış aileye sahip 5-6 yaş çocuklarının bilişsel işlevlerdeki farklılıklarının araştırılması amacıyla yaptığı bu çalışmada; parçalanmış aileye sahip çocukların bilişsel işlevleri ile aileye sahip çocukların bilişsel işlevleri arasında; aileye sahip çocukların lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Türkarlan (2007) boşanmanın çocuklar üzerine olumsuz etkileri ve bunlarla baş etme yollarını bulmak amacıyla yaptığı çalışma sonuçlarında; anne baba boşanmalarının çocuklar tarafından tercih edilmeyen bir durum olduğu, çocukların bir gün yeniden bir araya geleceklerini sanmalarına neden olduğu, ayrıca çocukların boşanma olayına; üzüntü, yalnızlık, gerileme, reddetme, uyku problemleri, okul başarısızlığı gibi tepkiler gösterdikleri bulunmuştur.

Arifoğlu ve Öz (2008) boşanmış aile çocuklarına hemşirelik yaklaşımı adlı araştırmalarında boşanmış aile çocuklarına hazırlanan danışmanlık hizmetlerinde hemşirelerin, çocukların karşılaştıkları kriz durumlarında yardımlarının büyük katkı sağladığını bulmuşlardır.

Battal (2008) boşanma sebeplerini tek tek ele almak suretiyle her bir sebep için farklı çareler ortaya koymak ve bunların uygulanabilmesi için gerekli bazı yeni hukuki kurumlar ve düzenlemeler önermek amacıyla boşanma sebeplerini incelemiştir. Ailenin kuruluşunda eş adaylarının eskisine oranla daha fazla ve doğrudan söz sahibi oldukları, ailenin hacminin daraldığı ve büyük ailelerden çekirdek ailelere dönüşlerin yaşandığı bulunmuştur. Ancak bu durumlar boşanma da çok etkili olmamaktadır. Kültür ve ahlak anlayışındaki toplumsal değişiklikler aile bireylerinin davranışlarını değiştirmekte ve erkeğin aile içindeki egemenliği sona ererek kadınların egemenliği ele geçirdikleri bulunmuştur. Bu nedenler dolayısıyla aile içi çatışmalar ve parçalanmaların yaşandığı saptanmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Akyurt İlköğretim Okulu'nda okuyan parçalanmış ve tam aileden gelen öğrencilerin aile içi durumları ve okul başarı durumlarına ilişkin görüşlerini saptamak amacıyla yapılan çalışmanın bu bölümünde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama teknikleri ve verilerin analizi açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da günümüzde mevcut olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Tarama modelinde araştırma konusu olan olay, kişi veya nesne içinde bulunduğu koşul içerisinde olduğu gibi tanımlanır. Tarama modelinde önemli olan var olanı değiştirmeden uygun bir biçimde gözlemleyip belirlemektir (Balcı, 2009:68).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Akyurt İlköğretim Okulu öğrencileri oluşturmuştur. Akyurt İlköğretim Okulunda okuyan 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinden parçalanmış ailelerde yaşayan 73 ve tam ailelerde yaşayan 73, toplam 146 öğrenci örneklem grubunu oluşturmuştur. Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencileri belirlemek için ön tarama (öğrenci dosyalarından aile yapısıyla ilgili bilgiler taranarak) yapılmıştır.

Akyurt İlköğretim Okulu'nun seçiminde,

- Araştırmacının bu okulda çalışması,
- Akyurt İlköğretim Okulu'nda çok sayıda parçalanmış ailelerden gelen öğrencinin bulunduğu biliniş,
- Araştırmacının öğrencilere kolay ulaşması ve bizzat görüşme imkanının bulunması etkili olmuştur.

Akyurt; İç Anadolu Bölgesi Ankara sınırları içerisinde geniş ve düzgün bir arazi üzerinde kurulu bir ilçedir. İlçenin doğusunda Kalecik, batısında Keçiören,

Güneybatısında Elmadağ ilçeleri bulunmaktadır. İlçe merkezi Çankırı, Kastamonu ve Sinop'u Ankara'ya bağlayan Devlet karayolu üzerinde olup, Ulus'a uzaklığı 32 km dir. Arazi yapısı itibarı ile arazinin büyük bir bölümü tarım arazisi niteliğinde olup Akyurt'un Ravlı çayı etrafında kavak, söğüt ve meyve ağaçlarına rastlanır.

İlçenin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. 1995 yılından itibaren ilçe ekonomisi hayvancılıktan daha çok sanayiye kaymıştır. Tarım da büyük ölçüde makineleşmiştir. Hava limanına yakın olması nedeniyle; elektronik, gıda, lojistik, tekstil, otomotiv, elektrik ve mobilya sektörlerinde faaliyet gösteren firmalar bulunmaktadır. Sanayi tesislerinin çokluğu nedeniyle nüfusu 50 bini aşan ilçede irili ufaklı 300'e yakın sanayi kuruluşu yer almaktadır. Ankara'ya yakınlığı ve ulaşım kolaylığı nedeniyle yatırımlarını Akyurt'a yapan tesisler; ilçede yaşayan binlerce kişinin istihdamına ve ilçenin gelişimine katkı sağlamışlardır.

Akyurt'un sosyal yapısına bakıldığında Akyurtlu ailelerle birlikte sanayinin gelişmiş olması nedeniyle göç yoluyla gelen ailelerde bulunmaktadır. Genellikle Çankırı, Çorum, Yozgat illerinden göç almaktadır. Ancak çok farklı illerden de çalışmak için Akyurt'a gelen aileler vardır.

Akyurt İlköğretim Okulu Akyurt'un taşınmalı tek okuludur. Yeşiltepe mahallesinde bulunan okul Akyurt'un en kalabalık nüfuslu okulu olup, öğrenci sayısı 947'dir. Akyurt geneline bakıldığında en başarılı okuldur. Bu nedenle farklı mahallelerde otursalar dahi Akyurt İlköğretim Okulu'nu tercih eden öğrenci sayısı da fazladır.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu ile toplanmıştır. Anket formunun geliştirilmesine başlamadan önce konu ile ilgili literatür ve bu konuda yapılmış çalışmalar incelenmiştir. Ardından bir anket formu taslağı hazırlanmıştır. Bu taslak, Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Bölümü ve Eğitim Bilimleri Bölümü uzmanları tarafından incelenmiştir. Örneklem benzer 30 kişilik başka bir gruba anket formu taslağı araştırmacı tarafından bizzat dağıtılıp toplanarak uygulanmıştır. Bu grubun eleştirileri

doğrultusunda yeniden düzenlenerek anket formuna son şekli verilmiştir. Anket formu bu son haliyle örneklem sayısı kadar çoğaltılarak, örneklem grubuna araştırmacı tarafından bizzat uygulanmıştır. Ardından anket formları toplanıp, tam ve doğru doldurulup doldurulmadıklarına bakılıp uygun istatistiksel yöntemlerle değerlendirilmiştir.

Verilerin toplanmasında kullanılan anket formu dört bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde: Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilere ve ailelerine ait genel bilgiler,

İkinci bölümde: Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin okul başarı durumlarına ait bilgiler,

Üçüncü bölümde: Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin evlerinde sahip olduğu imkanlar ve aile içi ilişkiler ile ilgili bilgiler,

Dördüncü bölümde: Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin gelecekte bekledikleri ile ilgili bilgiler bulunmaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Bireylere uygulanan anket formları uygulanıp toplandıktan sonra anket formlarının doğruluğu kontrol edilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler SPSS 15.0 paket programı kullanılarak bilgisayara girilip, bu yazılımın sağladığı aritmetik ve mantıksal işlem yapabilme olanağı ile bilgilerin sınıflandırılması ve boyutlandırılması gerçekleştirilmiştir.

Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilere ve ailelerine ait genel bilgiler, öğrencilerin okul başarı durumlarına ait bilgiler, öğrencilerin evlerinde sahip olduğu imkanlar ve aile içi ilişkiler ile ilgili bilgiler ve öğrencilerin gelecekte bekledikleri ile ilgili bilgilerin sayı ve yüzde değerlerini gösteren tablolar hazırlanmıştır.

Parçalanmış ve tam ailelerden gelen iki grup arasındaki farklılıkların anlamlı olup olmadığını test etmek için “ Khi-kare (χ^2) analizi uygulanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Akyurt İlköğretim Okulunda okuyan parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin aile içi durumları ve okul başarısına ilişkin görüşlerinin saptanması amacıyla yürütülen bu çalışmada elde edilen bulgular dört bölümde sunulmuştur.

1. Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilere ve ailelerine ait genel bilgiler,
2. Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin okul başarı durumlarına ait bilgiler,
3. Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin evlerinde sahip olduğu imkanlar ve aile içi ilişkiler ile ilgili bilgiler,
4. Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin gelecekte bekledikleri ile ilgili bilgiler.

4.1. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilere ve Ailelerine Ait Genel Bilgiler

Bu bölümde öğrencilerin yaş dağılımları, cinsiyet dağılımları, sınıf dağılımları, anne ve baba ile ayrı yaşama nedenleri, anne ve babanın öz üveylik durumları, anne ve babanın meslek ve eğitim durumları, kardeşlerin evde yaşama ve evden ayrılma durumları, kardeşlerin eğitim durumları ile ilgili bulgular tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 1’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları verilmiştir.

Tablo.1. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	Kız		Erkek		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	34	46.6	39	53.4	73	100.0
Tam Aile	27	37.0	46	63.0	73	100.0

Tablo 1’de parçalanmış aileden gelen öğrencilerin %46.6’sının kız, %53,4’ünün erkek, tam aileden gelen öğrencilerin %37.0’sinin kız, %63.0’ünün ise erkek olduğu görülmüştür.

Hem parçalanmış hem de tam ailelerden gelen öğrencilerin yarıdan fazlasını erkek öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 2’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin yaşlarına göre dağılımları verilmiştir.

Tablo.2. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımları

Yaş	11 Yaş		12 Yaş		13 Yaş		14+ Yaş		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	3	4.1	22	30.1	26	35.6	22	30.1	73	100.0
Tam Aile	5	6.8	28	38.4	26	35.6	14	19.2	73	100.0

Tablo 2’ye bakıldığında parçalanmış aileden gelen öğrencilerin %4.1’inin 11 yaşında, %30.1’inin 12 yaşında, %35.6’sının 13 yaşında,%30.2’sinin ise 14 yaş ve üstünde oldukları bulunmuştur. Tam ailelerden gelen öğrencilerin ise %6.8’inin 11 yaşında, %38.4’ünün 12 yaşında, %35.6’sının 13 yaşında ve %19.2’sinin de 14 yaş ve üstünde oldukları saptanmıştır.

Tablo 3’de parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin anne ve babaları ile birlikte yaşama durumları gösterilmektedir.

Tablo.3. Parçalanmış Aileden Gelen Öğrencilerin Anne ve Babaları İle Birlikte Yaşama Durumları

Anne ve Baba İle Yaşama	Yaşayan		Yaşamayan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Anne	53	72.6	20	27.4	73	100.0
Baba	19	26.0	54	74.0	73	100.0

Tablo 3’de parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin %72.6’sının annesiyle, %26.0’ının babasıyla birlikte yaşadıkları saptanmıştır.

Parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin yarısından fazlasının anneleri ile birlikte yaşamakta oldukları dikkati çekmektedir.

Bulut, parçalanmış ve parçalanmamış ailelerden gelen çocukların davranış özelliklerini incelemek amacıyla yaptığı çalışmasında; parçalanmış ailelerden gelen çocukların annelerine daha bağımlı olduğunu bulmuştur (Bulut, 1991). Bulut’un çalışmasındaki bulguların bu araştırmanın bulgularını destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Tablo 4’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin kardeşleri ve akrabaları ile birlikte yaşama durumları gösterilmektedir.

Tablo.4. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Kardeş ve Akraba İle Birlikte Yaşama Durumları

Kardeş ve Akraba İle Yaşama Durumu		Yaşayan		Yaşamayan		Toplam	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kardeş	Parçalanmış Aile	64	87.7	9	12.3	73	100.0
	Tam Aile	69	94.5	4	5.5	73	100.0
Akraba	Parçalanmış Aile	12	16.4	61	83.6	73	100.0
	Tam Aile	8	11.0	65	89.0	73	100.0

Tablo 4’de kardeşlerle birlikte yaşama durumuna bakıldığında, parçalanmış ailelerden gelenlerin %87.7’sinin, tam aileden gelenlerin %94.5’inin kardeşleriyle yaşadıkları saptanmıştır. Parçalanmış aileden gelenlerin %16.4’ünün, tam ailelerden gelenlerin %11.0’ının akrabalarıyla birlikte yaşamakta oldukları bulunmuştur.

Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin tamamına yakınının kardeşleri ile birlikte yaşadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo.5.’de parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin anne veya baba ile birlikte yaşamama nedenleri verilmektedir.

Tablo.5. Parçalanmış Ailelerden Gelen Öğrencilerin Anne veya Baba İle Birlikte Yaşamama Nedenleri

Birlikte Yaşamama Nedenleri	Anne N=20		Baba N=54	
	Sayı	%	Sayı	%
Öldü	15	75.0	14	26.0
Boşandı Ayrıldı	3	15.0	20	37.1
Boşanmadan Ayrıldı	2	10.0	9	16.6
Çalışmak İçin Gitti	---	---	10	18.5
Cezaevinde	---	---	1	1.8
TOPLAM	20	100.0	54	100.0

Tablo 5’de parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin annelerinin % 75.0’ının öldüğü, %15.0’inin boşanıp evden ayrıldığı, %10.0’inin boşanmadan evden ayrıldığı, babalarının %26.0’inin öldüğü, %37.1’inin boşanıp evden ayrıldığı, %16.6’sının boşanmadan evden ayrıldığı, %18.5’inin çalışmak için uzağa gittiği, %1.8’inin cezaevinde olduğu için evden ayrı durumda olduğu bulunmuştur.

Parçalanmış aileye sahip öğrencilerin anneleri ile birlikte yaşamama nedenlerine bakıldığında çoğunlukla annelerinin ölmüş olmasından dolayı birlikte olmadıkları, baba ile birlikte yaşamama nedenlerine bakıldığında ise daha çok boşanıp evden ayrıldıkları için birlikte olmadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo.6’da parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin anne ve babalarının öz/üveylik durumlarına ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

Tablo.6. Parçalanmış Ailelerden Gelen Öğrencilerin Anne ve Babalarının Öz/Üveylik Durumu

Öz Üveylik Durumu	Öz		Üvey		Hayatta Değil		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Anne	57	78.0	1	1.4	15	20.6	73	100.0
Baba	57	78.0	2	2.7	14	19.3	73	100.0

Tablo 6’da, parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin annelerinin %78’inin öz, %1.4’ünün üvey, babalarının %78’inin öz, %2.7’sinin üvey olduğu saptanmıştır.

Parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin anne ve babalarının çoğunlukla öz olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 7’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumlarına ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

Tablo.7. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Anne ve Babalarının Eğitim Durumları

Eğitim Durumu	Okur Yazar		İlk-öğretim		Lise		Üniversite		Toplam		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Anne	Parçalanmış Aile N=58	4	6.9	46	79.3	6	10.3	2	3.5	58	100.0
	Tam Aile N=73	2	2.7	55	75.3	12	16.4	4	5.5	73	100.0
Baba	Parçalanmış Aile N=59	2	3.3	42	71.2	10	17.0	5	8.5	59	100.0
	Tam Aile N=73	1	1.4	47	64.4	9	12.3	16	21.9	73	100.0

Tablo 7’de anne babaların eğitim durumlarına bakıldığında, parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin annelerinin %6.9’unun okuryazar, %79.3’ünün ilköğretim mezunu, %10.3’ünün lise mezunu, %3.5’inin ise üniversite mezunu olduğu, babalarının ise %3.3’ünün okuryazar, %71.2’sinin ilköğretim mezunu, %17.0’ının lise mezunu %8.5’inin üniversite mezunu olduğu görülmüştür.

Tam ailelerden gelen öğrencilerin ise; annelerinin %2.7’sinin okuryazar, %75.3’ünün ilköğretim mezunu, %16.4’ünün lise mezunu ve %5.5’inin üniversite mezunu olduğu, babalarının ise %1.4’ünün okuryazar, %64.4’ünün ilköğretim mezunu, %12.3’ünün lise mezunu ve %21.9’unun üniversite mezunu olduğu görülmüştür.

Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin anne ve babalarının yarısından fazlasının ilköğretim mezunu oldukları, üniversiteden mezun olan babaların oranının ise annelerin oranından biraz daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 8’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin anne ve babalarının yaşlarına göre dağılımları verilmektedir.

Tablo.8. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Anne ve Babalarının Yaşlarına Göre Dağılımları

Yaş Dağılımları		25-34 Yaş		35-44 Yaş		45 Yaş+		Toplam	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Anne	Parçalanmış Aile	22	37.9	31	53.4	5	8.7	58	100.0
	Tam Aile	33	46.6	35	48.0	4	5.5	73	100.0
Baba	Parçalanmış Aile	7	11.9	44	74.6	8	13.5	59	100.0
	Tam Aile	7	9.6	57	78.0	9	12.3	73	100.0

Tablo 8’de parçalanmış aileden gelenlerin annelerinin %37.9’unun 25-34 yaşları arasında, %53.4’ünün 35-44 yaşları arasında, %8.7’sinin ise 45 yaş ve üzerinde oldukları görülmüştür. Babalarının ise %11.9’unun 25-34 yaşları arası, %74.6’sının 35-44 yaşları arasında, %13.5’inin ise 45 yaş ve üzerinde oldukları bulunmuştur. Tam aileye sahip öğrencilerin annelerinin %46.6’sının 25-34 yaşları arasında, %48.0’ının 35-44 yaşları arasında, %5.5’inin 45 yaş ve üzerinde oldukları görülmüştür. Babalarının ise %9.6’sının 25-34 yaşları arasında, %78.0’ının 35-44 yaşları arasında, %12.3’ünün 45 yaş ve üstünde oldukları saptanmıştır.

Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin annelerinin yarıya yakınının, babalarının yarısından çoğunun 35-44 yaşlar arasında oldukları fark edilmektedir.

Tablo 9’da parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin anne ve babalarının çalışma durumlarına ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

Tablo.9. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Anne ve Babalarının Çalışma Durumları

Çalışma Durumu		Çalışan		Çalışmayan		Toplam	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Anne	Parçalanmış Aile	10	17.2	48	82.8	58	100.0
	Tam Aile	6	8.2	67	91.8	73	100.0
Baba	Parçalanmış Aile	54	91.5	5	8.5	59	100.0
	Tam Aile	71	97.3	2	2.7	73	100.0

Tablo 9’da parçalanmış aileden gelen öğrencilerin annelerinin %17.2’sinin çalıştığı, %82.8’inin çalışmadığı görülmüştür. Babalarının %91.5’inin çalıştığı, %8.5’inin çalışmadığı görülmüştür. Tam ailelerden gelen öğrencilerin annelerinin %8.2’sinin çalıştığı, %91.8’inin çalışmadığı saptanmıştır. Babalarının %97.3’ünün çalıştığı, %2.7’si çalışmadığı bulunmuştur.

Tam aileden gelen öğrencilerin annelerinin tamamına yakınının çalışmadığı, babalarının ise tamamına yakınının çalıştığı bulunmuştur.

Tablo.10’da parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin kardeşlerinin evde bulunma durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir.

Tablo.10. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Kardeşlerinin Evde Bulunma Durumları

Evde Bulunma Durumu		Yok		1 Kardeş		2 Kardeş		3 Kardeş ve Üstü		Toplam	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evde Yaşayan	Parçalanmış Aile	7	9.6	26	35.6	27	37.0	13	17.8	73	100.0
	Tam Aile	8	11.0	39	53.4	21	28.8	5	6.9	73	100.0
Evden Ayrılan	Parçalanmış Aile	66	90.4	6	8.2	1	1.4	---	---	73	100.0
	Tam Aile	64	87.7	7	9.6	2	2.7	---	---	73	100.0

Tablo 10’da parçalanmış aileden gelen öğrencilerin %9.6’sının, tam aileden gelen öğrencilerin ise %11.0’ının evde yaşayan kardeşinin olmadığı görülmüştür. Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin %35.6’sının evde yaşayan 1 kardeşi, %37.0’ının 2 kardeşi, %17.8’inin 3 ve daha fazla kardeşinin olduğu, tam aileden gelen öğrencilerin ise %53.4’ünün evde yaşayan 1 kardeşi, %28.8’inin 2 kardeşi, %6.9’unun 3 ve daha fazla kardeşi olduğu bulunmuştur.

Evden ayrılan kardeş durumuna bakıldığında; parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin %90.4’ünün evden ayrılan kardeşinin bulunmadığı, tam aileden gelen öğrencilerin %87.7’sinin evden ayrılan kardeşinin bulunmadığı görülmüştür. Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin %8.2’sinin evden ayrılan 1 kardeşi, %1.4’ünün 2

kardeşi olduğu, tam aileden gelenlerin %9.6'sının evden ayrılan 1 kardeşi, %2.7'sinin 2 kardeşi olduğu saptanmıştır.

Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin tamamına yakınının evden ayrılan kardeşinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 11'de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin kardeşlerinin eğitim durumları verilmektedir.

Tablo.11. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Kardeşlerinin Eğitim Durumları

Eğitim Durumları		Var		Yok		Toplam	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Henüz Okula Gitmeyen	Parçalanmış Aile	57	78.1	16	21.9	73	100.0
	Tam Aile	60	82.2	13	17.8	73	100.0
İlköğretimde Okuyan	Parçalanmış Aile	36	49.3	37	50.7	73	100.0
	Tam Aile	46	63.0	27	37.0	73	100.0
Lisede Okuyan	Parçalanmış Aile	25	34.3	48	65.8	73	100.0
	Tam Aile	25	34.3	48	65.8	73	100.0
Üniversitede Okuyan	Parçalanmış Aile	6	8.2	67	91.8	73	100.0
	Tam Aile	2	2.7	71	97.3	73	100.0

Tablo 11'de parçalanmış ailelerden gelenlerin %78.1'inin henüz okula gitmeyen kardeşinin olduğu, %59.4'ünün ilköğretimde okuyan kardeşinin olduğu, %34.3'ünün lisede okuyan kardeşinin olduğu, %8.2'sinin üniversitede okuyan kardeşinin olduğu saptanmıştır. Tam aileye sahip öğrencilerin %82.2'sinin henüz okula gitmeyen kardeşinin olduğu, %63.0'ının ilköğretimde okuyan kardeşinin olduğu, %34.3'ünün lisede okuyan kardeşinin olduğu, %2.7'sinin üniversitede okuyan kardeşinin olduğu belirlenmiştir.

Parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin yarıya yakınının, tam aileden gelen öğrencilerin yarısından fazlasının ilköğretimde okuyan kardeşlerinin bulunduğu görülmektedir.

Tablo 12’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin ailelerinin aylık gelir durumları verilmektedir.

Tablo.12. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Durumu

Bilgiler	0-999 TL		1000-1999 TL		2000 TL+		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	39	53.4	26	35.6	8	11.0	73	100.0
Tam Aile	37	50.6	23	31.5	13	17.9	73	100.0

Tablo 12’de parçalanmış aileden gelen öğrencilerin ailelerinin %53.4’ünün 0-999 TL, %35.6’sının 1000-1999 TL, %11’inin 2000 TL ve üzerinde aylık gelirlerinin olduğu, tam aileden gelenlerin %50.6’sının 0-999 TL, %31.5’inin 1000-1999 TL, %17.9’unun ise 2000 TL ve üzerinde aylık gelirlerinin olduğu bulunmuştur.

Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin ailelerinin yarısından fazlasının aylık gelirlerinin 0-999 TL arasında olduğu görülmekte ve öğrencilerin düşük gelirli ailelerde yaşadığı anlaşılmaktadır.

4.2. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Okul Başarı Durumlarına İlişkin Görüşleri

Bu bölümde öğrencilerin okul başarı durumlarına ait bilgiler, dersleri sevip sevmeme durumları, okul içi durumları, dershaneye gitme durumları, seviye belirleme sınavına girme durumları ile ilgili bulgular tablolar halinde gösterilmiş, önemli bulgular ve yorumlar tabloların altında belirtilmiştir.

Tablo 13’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin sınıflarına göre dağılımları verilmiştir.

Tablo.13. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Sınıflarına Göre Dağılımları

Sınıf	6. Sınıf		7. Sınıf		8. Sınıf		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	18	24.7	31	42.5	24	32.9	73	100.0
Tam Aile	16	21.9	39	53.4	18	24.7	73	100.0

Tablo 13'e bakıldığında parçalanmış ailelerden gelenlerin %24.7'sinin 6.sınıf, %42.5'inin 7.sınıf, %32.9'unun 8.sınıf öğrencisi iken tam ailelerden gelen öğrencilerin %21.9'unun 6.sınıf, %53.4'ünün 7.sınıf ve %24.7'sinin ise 8.sınıf öğrencisi olduğu görülmüştür.

Parçalanmış aileye sahip öğrencilerin yarıya yakınının, tam aileye sahip öğrencilerin yarıdan fazlasının 7. Sınıf öğrencisi olduğu fark edilmektedir.

Tablo.14'de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin kendilerini okulda başarılı bulma durumlarına ilişkin bilgiler gösterilmektedir.

Tablo.14. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Kendilerini Okulda Başarılı Bulma Durumu

Başarılı Bulma Durumu	Çok Başarılı		Başarılı		Orta Düzeyde		Başarısız		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	12	16.4	30	41.1	30	41.1	1	1.4	73	100.0
Tam Aile	9	12.3	38	52.1	26	35.6	---	---	73	100.0

Tablo 14'de parçalanmış aileye sahip öğrencilerin %16.4'ünün kendilerini çok başarılı, %41.1'inin başarılı, %41.1'inin orta düzeyde başarılı, %1.4'ünün başarısız buldukları, tam aileden gelenlerin ise %12.3'ünün çok başarılı, %52.1'inin başarılı, %35.6'sının orta düzeyde başarılı buldukları saptanmıştır.

Bu araştırmada, parçalanmış aileden gelen öğrencilerin yarıya yakınının kendilerini başarılı ve orta düzeyde başarılı buldukları, tam aileden gelen öğrencilerin yarıdan fazlasının kendilerini başarılı buldukları anlaşılmaktadır.

Tablo.15’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin karnelerinde zayıf bulunma durumuna ilişkin bilgiler gösterilmektedir.

Tablo.15. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Karnelerinde Zayıf Bulunma Durumu

Zayıf Bulunma Durumu	Yok		1 Zayıf		2 Zayıf		3+ Zayıf		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	44	60.3	12	16.4	13	17.8	4	5.5	73	100.0
Tam Aile	54	74.0	12	16.4	4	5.5	3	4.1	73	100.0

Tablo 15’de parçalanmış ailelerden gelenlerin %60.3’ünün hiç zayıfının olmadığı, %16.4’ünün bir, %17.8’inin iki, %5.5’inin üç ve daha fazla zayıfı olduğu saptanmıştır. Tam aileye sahip olanların ise %74.0’ının hiç zayıfının olmadığı, %16.4’ünün bir, %5.5’inin iki, %4.1’inin üç ve daha fazla zayıfı olduğu görölmüştür.

Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin yarısından fazlasının karnelerinde zayıfı bulunmazken, parçalanmış ailelerden gelen ve 2 zayıfı bulunan öğrencilerin oranının tam aileden gelenlere göre daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Bu araştırma kapsamında parçalanmış ailelerden gelen öğrenciler arasında okul başarısı düşük olanların bulunduğu söylenebilir.

Tablo.16’da parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin sınıfta kalma durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir.

Tablo.16. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Sınıfta Kalma Durumları

Sınıfta Kalma Durumu	Kalmadı		1 Kere Kaldı		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	70	95.9	3	4.1	73	100.0
Tam Aile	73	100.0	---	---	73	100.0

Tablo 16’da parçalanmış aileden gelen öğrencilerin %95.9’unu hiç sınıfta kalmadığı, %4.1’inin bir kez sınıfta kaldığı bulunmuştur.

Tam aileden gelen öğrencilerin tamamının hiç sınıfta kalmadığı saptanmıştır.

Tablo.17’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin dersleri sevme durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir.

Tablo.17. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Dersleri Sevme Durumu

Dersi Sevme Durumu		Seven		Sevmeyen		Toplam		Ki Kare Analizi
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Türkçe	Parçalanmış Aile	51	69.9	22	30.1	73	100.0	x²:0.000 sd:1 p>.05
	Tam Aile	52	71.2	21	28.8	73	100.0	
Matematik	Parçalanmış Aile	51	69.9	22	30.1	73	100.0	x²:0.282 sd:1 p>.05
	Tam Aile	47	64.4	26	35.6	73	100.0	
Fen ve Teknoloji	Parçalanmış Aile	44	60.3	29	39.7	73	100.0	x²: 0.449 sd:1 p>.05
	Tam Aile	39	53.4	34	46.6	73	100.0	
Sosyal Bilgiler	Parçalanmış Aile	41	56.2	32	43.8	73	100.0	x²:0.248 sd:1 p>.05
	Tam Aile	37	50.7	36	49.3	73	100.0	
Yabancı Dil	Parçalanmış Aile	28	38.4	45	61.6	73	100.0	x²:1.986 sd:1 p>.05
	Tam Aile	20	27.4	53	72.6	73	100.0	
Yetenek Dersleri	Parçalanmış Aile	46	63.0	27	37.0	73	100.0	x²:0.487 sd:1 p>.05
	Tam Aile	51	69.9	22	30.1	73	100.0	

Tablo 17'ye bakıldığında parçalanmış aileden gelenlerin %69.9'unun Türkçe, %69.9'unun Matematik, %60.3'ünün Fen ve Teknoloji, %56.2'sinin Sosyal Bilgiler, %38.4'ünün Yabancı Dil, %63.0'ının Yetenek derslerini sevdiği görülmüştür. Tam aileden gelenlerin %71.2'sinin Türkçe, %64.4'ünün Matematik, %53.4'ünün Fen ve Teknoloji, %50.7'sinin Sosyal Bilgiler, %27.4'ünün Yabancı Dil, %69.9'unun Yetenek derslerini sevdiği görülmüştür.

Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin matematik, fen ve teknoloji, sosyal bilgiler ve yabancı dil derslerini tam aileden gelen öğrencilere göre daha fazla sevdiği anlaşılmaktadır. İki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir.

Tablo 18'de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin devamsızlık durumları gösterilmektedir.

Tablo.18. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Devamsızlık Durumları

Devamsızlık Durumu	Yok		1-5 Gün		6-10 Gün		11+ Gün		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	1	1.4	41	56.2	29	39.7	2	2.7	73	100.0
Tam Aile	48	65.8	24	32.9	1	1.4	---	---	73	100.0

Tablo 18 incelendiğinde; parçalanmış aileden gelenlerin %1.4'ünün hiç devamsızlığı bulunmadığı, %56.2'sinin 1-5 gün, %39.7'sinin 6-10 gün, %2.7'sinin 11 ve daha fazla gün devamsızlığı bulunduğu görülmüştür. Tam aileye sahip öğrencilerin %65.8'inin hiç devamsızlığı bulunmadığı, %32.9'unun 1-5 gün, %1.4'ünün 6-10 gün devamsızlığının bulunduğu saptanmıştır.

Tam ailelerden gelen öğrencilerin yarısından fazlasının hiç devamsızlığının bulunmadığı, parçalanmış ailelerden gelenlerin ise yarıdan fazlasının 1-5 gün arasında ve yine önemli bir kısmının 6-10 gün arasında devamsızlıklarının olduğu anlaşılmaktadır. Ailede düzenli ve tam bir yapının olmamasının öğrencinin okula devam durumunu etkilediği söylenebilir.

Tablo 19’da parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin okul idaresinden uyarı veya ceza alma durumları gösterilmektedir.

Tablo.19. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Okul İdaresinden Uyarı veya Ceza Alma Durumları

Uyarı ve Ceza Alma Durumu	Alan		Almayan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	11	15.1	62	84.9	73	100.0
Tam Aile	12	16.4	61	83.6	73	100.0

Tablo 19’a bakıldığında parçalanmış aileye sahip öğrencilerin %15.1’inin, tam aileye sahip öğrencilerin %16.4’ünün okul idaresinden uyarı veya ceza aldıkları görülmüştür.

Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin çoğunun okul idaresinden ceza almadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 20’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin rehber öğretmenle görüşme durumları gösterilmektedir.

Tablo.20. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Rehber Öğretmenle Görüşme Durumları

Rehber Öğretmenle Görüşme Durumu	Görüşen		Görüşmeyen		Bazen Görüşen		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	5	4.1	52	71.2	16	24.7	73	100.0
Tam Aile	5	6.8	49	67.1	19	26.0	73	100.0

Tablo 20 incelendiğinde parçalanmış aileye sahip olanların rehber öğretmenle görüşme durumlarına bakıldığında %4.1’inin görüştüğü, %71.2’sinin görüşmediği, %24.7’sinin bazen görüştüğü, tam aileye sahip olanların %6.8’inin görüştüğü, %67.1’inin görüşmediği, %26.0’sinin bazen görüştüğü bulunmuştur.

Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin yarısından fazlasının rehber öğretmenle görüşmedikleri fark edilmektedir.

Tablo 21’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin ödevlerini düzenli yapma durumları gösterilmektedir.

Tablo.21. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Ödevlerini Düzenli Yapma Durumları

Ödevleri Düzenli Yapma Durumu	Yapan		Bazen Yapan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	59	80.8	14	19.2	73	100.0
Tam Aile	59	80.8	14	19.2	73	100.0

Tablo 21 incelendiğinde parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin %80.8’inin ödevlerini düzenli yaptıkları saptanmıştır.

Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin çoğunun ödevlerini düzenli olarak yaptıkları görülmektedir.

Tablo 22’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin dershaneye gitme durumları verilmiştir.

Tablo.22. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Dershaneye Gitme Durumları

Dershaneye Gitme Durumları	Giden		Gitmeyen		Toplam		Ki Kare Analizi
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Parçalanmış Aile	21	28.8	52	71.2	73	100.0	x²:0.905 sd:1 p>.05
Tam Aile	16	21.9	57	78.1	73	100.0	

Tablo 22’de parçalanmış aileye sahip öğrencilerin %71.2’sinin, tam aileye sahip öğrencilerin ise %78.1’inin dershaneye gitmedikleri saptanmıştır. İki grup arasındaki farkın önemli olmadığı (p>.05) tespit edilmiştir.

Bu araştırma kapsamındaki parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin çoğunun dershaneye gitmedikleri fark edilmektedir.

Tablo 23’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin dershaneye gitmeme nedenlerine ilişkin bilgiler verilmektedir.

Tablo.23. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Dershaneye Gitmeme Nedenleri

Dershaneye Gitmeme Nedenleri	Maddi İmkansızlık		Okuldaki Eğitim Yeterli		Dershane Faydalı Değil		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış								
Aile N=52	27	51.9	21	40.4	4	7.7	52	71.2
Tam Aile N=57	19	33.3	32	56.1	6	10.6	57	78.1

Tablo 23’e bakıldığında parçalanmış aileye sahip öğrencilerin %51.9’unun maddi imkansızlıktan dolayı, %40.4’ünün okulda verilen derslerin yeterli olduğunu düşündükleri için, %7.7’sinin dershanenin faydalı olmadığını düşündükleri için dershaneye gitmedikleri bulunmuştur. Tam aileye sahip öğrencilerin %33.3’ünün maddi imkansızlıktan, %56.1’inin okulda verilen derslerin yeterli olduğunu düşündükleri için, %10.6’sının dershanenin faydalı olmadığını düşündükleri için dershaneye gitmedikleri görülmüştür.

Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin yarısından biraz fazlasının maddi imkansızlıktan dolayı dershaneye gidemedikleri, tam aileden gelen öğrencilerin de yarısından fazlasının okulun verdiği eğitimin yeterli olduğunu düşündükleri için dershaneye gitmedikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 24’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin seviye belirleme sınavına (SBS) girme durumlarına ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

Tablo.24. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Seviye Belirleme Sınavına (SBS) Girme Durumları

SBS'ye Girme Durumları	Giren		Girmeyen		Toplam		Ki Kare Analizi
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Parçalanmış Aile	56	76.7	17	23.3	73	100.0	x²:0.569 sd:1 p>.05
Tam Aile	52	71.2	21	28.8	73	100.0	

Tablo 24'de parçalanmış aileye sahip öğrencilerin %76.7'sinin, tam aileye sahip öğrencilerin %71.2'sinin SBS'ye girdikleri görülmektedir.

Tam aileden gelen öğrencilerden SBS'ye giren öğrenci sayısının parçalanmış aileden gelen öğrencilere göre daha fazla olduğu fark edilmektedir. İki grup arasında anlamlı bir fark görülmemektedir (p>.05).

Tablo 25'de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin SBS'den aldıkları puanlara ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

Tablo.25. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin SBS'den Aldıkları Puanlar

Puanlar	300 ve Daha Az		301-400 Puan		401 ve Daha Fazla		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	25	34.2	27	37.0	4	5.5	73	100.0
Tam Aile	21	28.8	28	38.4	3	4.1	73	100.0

Tablo 25'e bakıldığında parçalanmış aileden gelenlerin %34.2'sinin 201-300 puan, %37.0'ının 301-400 puan, %5.5'inin 401 ve üzerinde puan aldıkları saptanmıştır. Tam aileden gelenlerin 28.8'inin 201-300 puan, %38.4'ünün 301-400 puan, %4.1'inin 401 ve üzerinde puan aldıkları görülmüştür.

SBS'den daha az puan alan ve parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin oranının tam ailelerden gelen öğrencilerden daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Aslıhan, 10-15 yaşları arasındaki ilköğretim düzeyinde okula devam eden parçalanmış veya tam aileye sahip çocukların öz kavramları ile depresyon düzeylerini araştırdığı çalışmada; öğrencilerin akademik başarı puanlarında aile yapısı ve cinsiyete göre anlamlı farklılıklar olduğunu ve parçalanmış ailelerden gelenlerin akademik başarı puanlarının düşük olduğunu gözlemlemiştir (Aslıhan, 1998). Aslıhan'ın bulguları bu araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir.

4.3. Parçalanmış Ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Evlerinde Sahip Olduğu İmkanlar ve Aile İçi İlişkiler İle İlgili Bilgiler

Bu bölümde öğrencilerin barındıkları yerler ve fiziksel imkanları, bir sorun ile karşılaştıklarında aile içinden ve dışından yardım aldıkları kişiler, aile içi durumları, aile içi ilişkileri ile ilgili bilgilerin ve ailenin aylık gelir durumunun bulguları tablolar halinde gösterilmiş, önemli bulgular ve yorumlar tabloların altında belirtilmiştir.

Tablo 26'da parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin barındıkları yere ilişkin bilgiler verilmektedir.

Tablo.26. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Barındıkları Yerler

Barınılan Yer	Ev		Yurt		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	69	94.5	4	5.5	73	100.0
Tam Aile	71	97.3	2	2.7	73	100.0

Tablo 26'ya bakıldığında; parçalanmış aileden gelenlerin %5.5'inin, tam aileden gelenlerin %2.7'sinin yurttan kaldıkları görülmektedir. Tam ailelerden çok az bir kısmının çocuklarının yurttan kalmasının ders çalışma yönünden daha faydalı olacağını düşündükleri zannedilmektedir.

Tablo 27'de parçalanmış ve tam ailelere sahip öğrencilerin barındıkları yerin mülkiyetine ait bilgilere yer verilmektedir.

Tablo.27. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Barındıkları Yerin Mülkiyeti

Mülkiyet	Kendi Evi		Kira		Lojman		Akraba Evi		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	48	65.8	19	26.0	1	1.4	1	1.4	73	100.0
Tam Aile	53	72.6	18	24.7	---	---	---	---	73	100.0

Tablo 27'ye bakıldığında parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin %65.8'inin kendi evlerinde, %26.0'ının kirada, %1.4'ünün lojmanda, %1.4'ünde akraba evinde oturduğu anlaşılmaktadır. Tam aileden gelenlerin %72.6'sının kendi evlerinde, %24.7'sininde kirada oturdukları görülmüştür.

Parçalanmış ve tam ailelerden gelenlerin yarısından çoğunun kendi evlerinde oturdukları saptanmıştır.

Tablo 28'de parçalanmış ve tam ailelere sahip öğrencilerin barındıkları yerdeki imkanları ile ilgili bilgilere yer verilmektedir.

Tablo.28. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Barındıkları Yerdeki İmkanları İle İlgili Bilgiler

İmkanlar		Olan		Olmayan		Toplam	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kendine Ait Oda	Parçalanmış Aile	28	38.4	45	61.6	73	100.0
	Tam Aile	32	43.8	41	56.2	73	100.0
Çalışma Masası ve Kitaplık	Parçalanmış Aile	59	80.8	14	19.2	73	100.0
	Tam Aile	62	84.9	11	15.1	73	100.0
Kendine Ait Yatak ve Gardirop	Parçalanmış Aile	58	79.5	15	20.5	73	100.0
	Tam Aile	65	89.0	8	11.0	73	100.0
Her Gün Temiz ve Düzenli Ev	Parçalanmış Aile	69	94.5	4	5.5	73	100.0
	Tam Aile	72	98.6	1	1.4	73	100.0
Her Öğün Düzenli Yemek	Parçalanmış Aile	67	91.8	6	8.2	73	100.0
	Tam Aile	70	95.9	3	4.1	73	100.0

Tablo 28 incelendiğinde parçalanmış aileden gelenlerin %38.4'ünün evde kendilerine ait odalarının bulunduğu, %61.6'sının bulunmadığı, tam aileye sahip olanların %43.8'inin kendine ait odalarının bulunduğu, %56.2'sinin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Parçalanmış aileden gelenlerin %80.8'inin evde çalışma masası, kitaplık gibi malzemelerinin bulunduğu, %19.2'sinin bulunmadığı, tam aileye sahip olanların %84.9'unun evde çalışma masası, kitaplık gibi malzemelerinin bulunduğu, %15.1'inin bulunmadığı görülmüştür. Parçalanmış aileden gelenlerin %79.5'inin evde kendine ait yatak, gardırop gibi eşyalarının bulunduğu, %20.5'inin bulunmadığı, tam aileye sahip olanların %89.0'ının evde kendine ait yatak, gardırop gibi eşyalarının bulunduğu, %11.0'ının bulunmadığı saptanmıştır.

Parçalanmış aileden gelenlerin %94.5'inin evlerinin her zaman temiz ve düzenli olduğu, %5.5'inin olmadığı, tam aileden gelenlerin %98.6'inin evlerinin her zaman temiz ve düzenli olduğu, %1.4'ünün olmadığı görülmüştür. Parçalanmış aileden gelenlerin %91.8'inin evinde her öğün düzenli yemek bulunduğu, % 8.2'sinin bulunmadığı, tam aileden gelenlerin %95.9'unun her öğün düzenli yemek bulunduğu %4.1'inin bulunmadığı saptanmıştır.

Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin yarısından fazlasının kendilerine ait odalarının bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo.29'da parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin bir sorun ile karşılaştıklarında yardım alma durumlarına ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

Tablo.29. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Bir Sorun İle Karşılaştıklarında Yardım Alma Durumları

Yardım Alma Durumu		Alırım		Almam		Toplam	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Aile İçi Yardım Alma	Parçalanmış Aile	48	65.7	25	34.3	73	100.0
	Tam Aile	49	67.2	24	32.8	73	100.0
Aile Dışı Yardım Alma	Parçalanmış Aile	29	39.8	44	60.2	73	100.0
	Tam Aile	34	46.7	39	53.3	73	100.0

Tablo 29 incelendiğinde; parçalanmış aileye sahip öğrencilerin %65.7'sinin, tam aileye sahip öğrencilerin %67.2'sinin bir sorun ile karşılaştıklarında aile içi kişilerden yardım aldıkları, parçalanmış aileden gelenlerin %34.3'ünün, tam aileye sahip olanların %32.8'inin bir sorun ile karşılaştıklarında aile içi kişilerden yardım almadıkları saptanmıştır.

Parçalanmış aileye sahip öğrencilerin %39.8'inin, tam aileye sahip öğrencilerin %46.7'sinin bir sorun ile karşılaştıklarında aile dışı kişilerden yardım aldıkları, parçalanmış aileden gelenlerin %60.2'sinin, tam aileye sahip olanların %53.3'ünün bir sorun ile karşılaştıklarında aile dışı kişilerden yardım almadıkları saptanmıştır.

Parçalanmış ve tam aileden gelen öğrencilerin yarısından çoğunun bir sorun ile karşılaştıklarında aile içi kişilerden yardım aldıkları, yarından fazlasının da aile dışındaki kişilerde yardım almadıkları fark edilmektedir.

Tablo 30'da parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin aile içinde yardım aldıkları kişiler ile ilgili bilgiler bulunmaktadır.

Tablo.30. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Aile İçinde Yardım Aldıkları Kişiler

Yardım Alınan Kişiler	Anne		Baba		Kardeş		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile N=48	23	47.9	15	31.2	10	20.8	48	100.0
Tam Aile N=49	20	40.8	18	36.7	11	22.5	49	100.0

Tablo 30'da parçalanmış aileden gelenlerin %47.9'unun annesinden, %31.2'sinin babasından, %20.8'inin kardeşlerinden yardım aldıkları bulunmuştur. Tam aileden gelenlerin %40.8'inin annesinden, %36.7'sinin babasından, %22.5'inin kardeşlerinden yardım aldıkları görülmüştür.

Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin baba ve kardeşe göre daha çok anneden yardım almayı tercih ettikleri fark edilmektedir.

Tablo 31'de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin aile dışında yardım aldıkları kişilere ilişkin bilgiler verilmektedir.

Tablo.31. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Aile Dışında Yardım Aldıkları Kişiler

Yardım Alınan Kişiler	Akraba		Öğretmen		Arkadaş		Yurt Görevlileri		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile N=29	4	13.8	14	48.2	8	27.6	3	10.4	29	100.0
Tam Aile N=34	3	8.8	16	47.0	14	41.1	1	3.1	34	100.0

Tablo 31'de parçalanmış aileye sahip öğrencilerin %13.8'inin akrabalarından, %48.2'sinin öğretmenlerinden, %27.6'sının arkadaşlarından, %10.4'ünün de yurt görevlilerinden, tam aileden gelenlerin %8.8'inin akrabalarından, %47.0'ının öğretmenlerinden, %41.1'inin arkadaşlarından, %3.1'inin yurt görevlilerinden yardım aldıkları bulunmuştur.

Parçalanmış ve tam aileden gelen öğrencilerin akraba, arkadaş ve yurt görevlilerine göre daha çok öğretmenlerinden yardım almayı tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Öğretmenlerini daha güvenilir bulduklarından kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 32’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin anne ve babalarının akrabalık durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir.

Tablo.32. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Anne ve Babalarının Akrabalık Durumu

Akrabalık Durumu	Evet		Hayır		Toplam		Ki-Kare Analizi
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Parçalanmış Aile	27	37.0	46	63.0	73	100.0	x²:7.872 sd:1 p<.05*
Tam Aile	12	16.4	61	83.6	73	100.0	

*p<.05   **p<.01   ***p<.001

Tablo 32’de parçalanmış aileye sahip olanların %37.0’ının anne ve babaları arasında akrabalığın olduğu, %63.0’ının olmadığı, tam aileden gelenlerde %16.4’ünün anne ve babası arasında akrabalığın bulunduğu, %83.6’sının olmadığı görülmektedir.

Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin tam aileden gelen öğrencilere göre çoğunun anne ve babaları arasındaki akrabalık durumunun daha fazla olduğu fark edilmektedir. İki grup arasındaki farkın anlamlı olduğu tespit edilmiştir(p<.05).

Tablo 33’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin aile içi ilişkileri ile ilgili bilgiler gösterilmektedir.

Tablo.33. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Aile İçi İlişkileri İle İlgili Bilgiler

Bilgiler		Katılıyo- rum		Katılmı- yorum		Toplam		Ki Kare Analizi
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Herkes işini düzenli yapar.	Parçalanmış Aile	64	87.7	9	12.3	73	100.0	x ² :0.061 df:1 p<.05
	Tam Aile	63	86.3	10	13.7	73	100.0	
Ailedeki ihtiyaçlar karşılanır.	Parçalanmış Aile	57	78.1	16	21.9	73	100.0	x ² :1.136 df:1 p>.05*
	Tam Aile	62	84.9	11	15.1	73	100.0	
Sorunlarda destek olunur.	Parçalanmış Aile	67	91.7	6	8.3	73	100.0	---
	Tam Aile	67	91.7	6	8.3	73	100.0	
Herkes birbirini sever.	Parçalanmış Aile	70	95.9	3	4.1	73	100.0	---
	Tam Aile	72	98.6	1	1.4	73	100.0	
İşler paylaşılır.	Parçalanmış Aile	52	71.2	21	28.8	73	100.0	x ² :3.171 df:1 p>.05*
	Tam Aile	61	83.6	12	16.4	73	100.0	
Sorunlar ailede halledilir.	Parçalanmış Aile	60	82.2	13	17.8	73	100.0	x ² :2.965 df:1 p>.05*
	Tam Aile	67	91.8	6	8.2	73	100.0	
Biri üzgünse herkes bilir.	Parçalanmış Aile	51	69.9	22	30.1	73	100.0	x ² :5.763 df:1 p<.05
	Tam Aile	63	86.3	10	13.7	73	100.0	
Herkes birbirine hoşgörülü davranır.	Parçalanmış Aile	59	80.9	14	19.1	73	100.0	---
	Tam Aile	69	94.5	4	5.5	73	100.0	
Gelirler ihtiyaçları karşılar.	Parçalanmış Aile	53	72.4	20	17.6	73	100.0	x ² :4.195 df:1 p<.05
	Tam Aile	63	86.3	10	13.7	73	100.0	
Ev her zaman temiz ve düzenlidir.	Parçalanmış Aile	68	93.2	5	6.8	73	100.0	---
	Tam Aile	72	98.6	1	1.4	73	100.0	
Evde kaba kuvvet kullanılmaz.	Parçalanmış Aile	58	79.5	15	20.5	73	100.0	---
	Tam Aile	64	87.7	9	12.3	73	100.0	
Okula/işe zamanında gidilir.	Parçalanmış Aile	62	84.9	11	15.1	73	100.0	---
	Tam Aile	70	95.9	3	4.1	73	100.0	
Aile içinde birbirimize güvenimiz.	Parçalanmış Aile	65	89.0	8	11.0	73	100.0	---
	Tam Aile	70	95.9	3	4.1	73	100.0	

Tablo 33'e bakıldığında evde herkesin işini düzenli yapması durumuna parçalanmış aileye sahip olanların %87.7'sinin katılıyorum, %12.3'ünün katılmıyorum,

tam aileden gelenlerin %86.3'ünün katılıyorum, %13.7'sinin katılmıyorum dedikleri görülmüştür. Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin çoğunun evde herkesin işini düzenli yapmasına katılıyorum dedikleri anlaşılmaktadır. İki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Ailesinde ihtiyaçların yeterince karşılandığı görüşüne; parçalanmış aileye sahip olanların %78.1'inin katılıyorum, %21.9'unun katılmıyorum, tam aileye sahip olanların %84.9'unun katılıyorum, %15.1'inin katılmıyorum şeklinde cevap verdikleri saptanmıştır. Tam aileye sahip olan öğrencilerin parçalanmış aileye sahip olanlara göre da fazlasının ailesinde ihtiyaçların yeterince karşılandığı görüşünde oldukları görülmektedir. İki grup arasındaki farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p>.05$).

Ailede sorun olduğunda, bireylerin birbirlerine destek olma durumları ile ilgili olarak parçalanmış ve tam aileye sahip olanların %91.7'sinin katılıyorum, %8.3'ünün katılmıyorum dedikleri bulunmuştur. Parçalanmış ve tam aileden gelen iki gruptaki öğrencilerin de tamamına yakınının ailelerinde sorun olması durumunda bireylerin birbirlerine destek oldukları fark edilmektedir.

Ailede herkesin birbirini sevmesi durumuna parçalanmış aileye sahip olan öğrencilerin %95.9'unun katılıyorum, %4.1'inin katılmıyorum, tam aileye sahip olanların %98.6'sının katılıyorum, %1.4'ünün katılmıyorum dedikleri saptanmıştır. Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin tamamına yakınının ailelerinde herkesin birbirini sevmesi durumuna katıldıkları anlaşılmaktadır.

Evde işlerin paylaşıldığı görüşüne parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin %71.2'sinin katılıyorum, %28.8'inin katılmıyorum, tam aileye sahip olanların %83.6'sının katılıyorum, %16.4'ünün katılmıyorum şeklinde cevap verdikleri saptanmıştır. Tam aileden gelen öğrencilerin parçalanmış aileden gelen öğrencilere göre daha çoğunun ailede işlerin paylaşıldığı görüşüne katıldıkları belirlenmiş olup, iki grup arasında ki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p>.05$).

Sorunların ailede halledilmesine parçalanmış aileye sahip olanların %82.2'sinin katılıyorum, %17.8'inin katılmıyorum, tam aileye sahip olanların %91.8'inin

katılıyorum, %8.2'sinin katılmıyorum dedikleri bulunmuştur. Tam aileye sahip olan öğrencilerin parçalanmış aileye sahip öğrencilere göre daha çoğunun sorunların ailede halledilmesi durumuna katılıyorum dedikleri fark edilmektedir. İki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p>.05$).

Evlerinde bir kişi üzgün olduğunda, evdeki herkesin bunun nedenini bildiği görüşüne, parçalanmış aileye sahip öğrencilerin %69.9'unun katılıyorum, %30.1'inin katılmıyorum, tam aileye sahip olanların %86.3'ünün katılıyorum, %13.7'sinin katılmıyorum dedikleri saptanmıştır. Tam aileye sahip olan öğrencilerin parçalanmış aileye sahip öğrencilere göre daha çoğunun evde bir kişinin üzgün olduğunu herkesin bilmesi durumuna katılıyorum dedikleri anlaşılmaktadır. İki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Ailelerinde üyelerin birbirine hoşgörülü davrandığına ilişkin görüşe, parçalanmış aileden gelen öğrencilerin %80.9'unun katılıyorum, %19.1'inin katılmıyorum, tam aileden gelen öğrencilerin %94.5'inin katılıyorum, %5.5'inin katılmıyorum dedikleri bulunmuştur. Tam aileye sahip olan öğrencilerin parçalanmış aileye sahip öğrencilere göre daha çoğunun hoşgörülü davranma durumuna katılıyorum dedikleri anlaşılmaktadır.

Gelirin ailedeki ihtiyaçları karşılamaya yettiği görüşüne, parçalanmış aileye sahip öğrencilerin %72.4'ünün katılıyorum, %37.6'sının katılmıyorum, tam aileye sahip olanların %86.3'ünün katılıyorum, %13.7'sinin katılmıyorum dedikleri saptanmıştır. Tam aileye sahip olan öğrencilerin parçalanmış aileye sahip öğrencilere göre daha çoğunun gelirin ihtiyaçları karşılaması durumuna katılıyorum dedikleri görülmektedir. İki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Evlerinin her zaman temiz ve düzenli olduğu görüşüne, parçalanmış aileye sahip öğrencilerin %93.2'sinin katılıyorum, %6.6'inin katılmıyorum, tam aileye sahip olanların %98.6'sının katılıyorum, %1.4'ünün katılmıyorum dedikleri görülmüştür. Parçalanmış ve tam aileye sahip öğrencilerin tamamına yakınının her zaman temiz ve düzenli bir eve sahip olma durumuna katılıyorum dedikleri fark edilmektedir.

Ailesinde kaba kuvvetin asla kullanılmadığı görüşüne, parçalanmış aileye sahip öğrencilerin %79.5'inin katılıyorum, %20.5'inin katılmıyorum, tam aileye sahip olanların %87.7'sinin katılıyorum, %12.3'ünün katılmıyorum dedikleri bulunmuştur. Tam aileye sahip olan öğrencilerin parçalanmış aileye sahip öğrencilere göre daha çoğunun aile içinde kaba kuvvetin kullanıldığı görüşüne katılıyorum dedikleri görülmektedir.

Ailelerindeki bireylerin okula/işe zamanında gittiği görüşüne durumuna parçalanmış aileye sahip öğrencilerin %84.9'unun katılıyorum, %15.1'inin katılmıyorum, tam aileye sahip olanların %95.9'unun katılıyorum, %4.1'inin katılmıyorum dedikleri saptanmıştır. Parçalanmış ve tam aileye sahip öğrencilerin tamamına yakınının okula/işe zamanında gitme durumuna katılıyorum dedikleri fark edilmektedir.

Aile içinde birbirlerine güvendikleri görüşüne, parçalanmış aileye sahip öğrencilerin %89.0'ının katılıyorum, %11.0'ının katılmıyorum, tam aileye sahip olanların %95.9'unun katılıyorum, %4.1'inin katılmıyorum dedikleri görülmüştür. Parçalanmış ve tam aileye sahip öğrencilerin tamamına yakınının aile içinde birbirlerine güvendikleri görüşüne katılıyorum dedikleri fark edilmektedir.

Guibaldi ve Cleminshaw'ın boşanmış ailelerle, evliliği süren aileler arasında fiziksel sağlık karşılaştırması yaptığı araştırmasında, tam ailelerin daha sağlıklı ilişkiler içinde olduklarını bulmuşlardır (Guibaldi ve Cleminshaw, 1985).

4.4. Parçalanmış Ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Gelecekte Bekledikleri İle İlgili Bilgiler

Bu bölümde öğrencilerin gelecekte beklentilerine ait bilgiler, yaşamaktan sıkıldığı zaman ve durumların neler olduğu, gelecekte beklentilerinin olup olmadığı, yaşamaktan mutlu olup olmadığı, bu zaman kadar eksikliğini hissettiği şeylerin neler olduğu, kendi geleceğini nasıl gördüğü ile ilgili bulgular tablolar halinde gösterilmiş, önemli bulgular ve yorumlar tabloların altında belirtilmiştir.

Tablo 34’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin bu zaman kadar en çok eksikliğini hissettiği durumlar ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Tablo.34. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Bu Zamana Kadar En Çok Eksikliğini Hissettiği Durumlar İle İlgili Bilgiler

Durumlar		Eksikliği Hissedilen		Eksikliği Hissedilmeyen		Toplam	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Aile	Parçalanmış Aile	6	8.2	67	91.8	73	100.0
	Tam Aile	3	4.1	70	95.9	73	100.0
Para	Parçalanmış Aile	22	30.1	51	69.9	73	100.0
	Tam Aile	8	11.0	65	89.0	73	100.0
Mutlu Bir Ev Ortamı	Parçalanmış Aile	2	2.7	71	97.3	73	100.0
	Tam Aile	5	6.8	68	93.2	73	100.0
Sevgi	Parçalanmış Aile	2	2.7	71	97.3	73	100.0
	Tam Aile	4	5.5	69	94.5	73	100.0
Güven	Parçalanmış Aile	12	16.4	61	83.6	73	100.0
	Tam Aile	14	19.2	59	80.8	73	100.0

Tablo 34 incelendiğinde parçalanmış aileden gelenlerin %8.2’sinin ailenin, %30.1’inin paranın, %2.7’sinin mutlu bir ev ortamının, %2.7’sinin sevginin, %16.4’ünün güvenin yokluğunu hissettikleri, tam aileden gelenlerin %4.1’inin ailenin, %11.0’ının paranın, %6.8’inin mutlu bir ev ortamının, %5.5’inin sevginin, %19.2’sinin güvenin eksikliğini hissettikleri görülmektedir.

Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin çoğunluğunun aile, para, mutlu bir ev ortamı, sevgi ve güvenin eksikliğini hissetmedikleri, ancak paranın eksikliğini hisseden ve parçalanmış aileden gelen öğrencilerin oranının tam aileden gelenlerden daha fazla olduğu fark edilmektedir.

Tablo 35’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin yaşamaktan mutlu olmalarına ait bilgiler verilmektedir.

Tablo.35. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Yaşamaktan Mutlu Olma Durumu

Yaşamaktan Mutlu Olma Durumu	Olan		Olmayan		Bazen		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	54	74.0	3	4.1	16	21.9	73	100.0
Tam Aile	63	86.3	3	4.1	7	9.6	73	100.0

Tablo 35'e bakıldığında parçalanmış aileden gelen öğrencilerin %74.0'ının, tam aileden gelenlerin %86.3'ünün yaşamaktan mutlu oldukları saptanmıştır. Parçalanmış ve tam aileden gelenlerin %4.1'inin yaşamaktan mutlu olmadıkları görülmüştür. Parçalanmış aileden gelenlerin %21.9'unun, tam aileden gelenlerin %9.6'sının bazen yaşamaktan mutlu oldukları bulunmuştur.

Yaşamaktan mutlu olan ve tam ailelerden gelen öğrencilerin oranının parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerden daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 36'da parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin kendi geleceklerini görme durumlarına ilişkin bilgiler gösterilmektedir.

Tablo.36. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Kendi Geleceklerini Görme Durumları

Geleceği Görme Durumu	Daha İyi Gören		Daha Kötü Gören		Bilmeyen		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	40	54.8	1	1.4	32	43.8	73	100.0
Tam Aile	50	68.5	---	---	23	31.5	73	100.0

Tablo 36'da; parçalanmış aileden gelen öğrencilerin %54.8'inin kendi geleceklerini daha iyi, %1.4'ünün daha kötü gördüğü, %43.8'inin geleceklerinin nasıl olacağını bilmedikleri görülmüştür. Tam aileye sahip öğrencilerin %68.5'inin kendi geleceklerini daha iyi gördükleri, %31.5'inin ise geleceklerinin nasıl olacağını bilmedikleri saptanmıştır.

Tam aileden gelen öğrencilerin parçalanmış aileden gelen öğrencilere göre daha çoğunun geleceğini daha iyi gördükleri anlaşılmaktadır.

Tablo 37’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin gelecekte beklenmesinin bulunmasına ilişkin bilgiler verilmektedir.

Tablo.37. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Gelecekte Beklenmesinin Bulunma Durumu

Bir Beklentisi	Olan		Olmayan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Parçalanmış Aile	72	98.6	1	1.4	73	100.0
Tam Aile	70	95.9	3	4.1	73	100.0

Tablo 37’de parçalanmış aileye sahip olan öğrencilerin %1.4’ünün, tam aileden gelenlerin %4.1’inin gelecekte herhangi bir beklenmesinin olmadığı görülmüştür.

Tablo 38’de parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin gelecekte beklentileri ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Tablo.38. Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Gelecekte Beklentileri İle İlgili Bilgiler

Beklentiler		İsteyen		İstemeyen		Toplam		Ki Kare Analizi
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Okuyup Başarılı Olmayı	Parçalanmış Aile	66	90.4	7	9.6	73	100.0	$x^2:0.281$ sd:1 p>.05
	Tam Aile	63	86.3	10	13.7	73	100.0	
İyi Bir Eş Olmayı	Parçalanmış Aile	22	30.1	51	69.9	73	100.0	$x^2:0.282$ sd:1 p>.05
	Tam Aile	24	32.9	49	67.1	73	100.0	
Zengin Olmayı	Parçalanmış Aile	15	20.5	58	79.5	73	100.0	$x^2:2.277$ sd:1 p>.05
	Tam Aile	21	28.8	52	71.2	73	100.0	
Ünlü Olmayı	Parçalanmış Aile	14	19.2	59	80.8	73	100.0	$x^2:4.233$ sd:1 p<.05*
	Tam Aile	25	34.2	48	65.8	73	100.0	

Tablo 38 incelendiğinde parçalanmış aileden gelen öğrencilerin %90.4'ünün, tam aileden gelen öğrencilerin %86.3'ünün okuyup başarılı bir yetişkin olmayı istediği görülmüştür.

Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin %30.1'inin, tam aileden gelen öğrencilerin %32.9'unun iyi bir eş olmayı istediği bulunmuştur. Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin %20.5'inin, tam aileden gelen öğrencilerin %28.8'inin zengin olmayı istediği saptanmıştır.

Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin %19.2'sinin, tam aileden gelen öğrencilerin %34.2'sinin ünlü olmayı istediği görülmektedir. İki grup arasında anlamlı bir fark görülmüştür ($p < .05$).

Tam aileden gelen öğrencilerin parçalanmış aileden gelen öğrencilere göre daha çoğunun ünlü olmayı istedikleri fark edilmektedir. İki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p < .05$) görülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Akyurt İlköğretim Okulu'nda okuyan parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin aile içi durumları ve okul başarı durumlarına ilişkin görüşlerinin saptanması amacıyla yürütülen bu çalışmada elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak yapılan öneriler bu bölümde yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar

Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilere ve Ailelerine Ait Genel Bilgiler

- Araştırma kapsamına alınan parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin yarıdan fazlası erkektir.
- Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin yarıya yakını, tam aileden gelen öğrencilerin yarıdan fazlası 7.sınıf öğrencisidir.
- Parçalanmış ailelerden gelen öğrenciler çoğu annesi ile birlikte yaşamaktadırlar. Annesi ile birlikte yaşamama nedeni ise çoğunlukla annelerinin ölmüş olmasıdır.
- Parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin çoğunun anne ve babası özdür.
- Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin anne ve babalarının yarıdan fazlası ilköğretim mezunudur. Üniversiteden mezun olan tam aileden gelen öğrencilerin babalarının oranı parçalanmış aileden gelenlere göre daha fazladır.
- Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin annelerinin yarıdan fazlası, babalarının çoğu, tam aileye sahip öğrencilerin annelerinin yarıya yakını, babalarının ise çoğu 35-44 yaşları arasındadır.
- Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin yarıdan fazlasının, tam aileden gelen öğrencilerin tamamına yakınının anneleri çalışmamaktadır. Parçalanmış ailelerden gelen öğrencilerin çoğunun, tam aileden gelenlerin tamamına yakınının babaları çalışmaktadır.

Parçalanmış ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Okul Başarı Durumlarına İlişkin Görüşleri

- Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin yarıya yakını, tam aileden gelenlerin ise yarıdan fazlası kendini başarılı bulmaktadır.
- Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin yarıdan fazlasının, tam aileden gelenlerin çoğunun karnesinde hiç zayıf bulunmamaktadır.
- Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin bir kısmı bir kez sınıfta kalmış, tam aileden gelenlerin ise hiç biri sınıfta kalmamıştır.
- Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin çoğu Türkçe dersini, parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin yarıdan daha azı yabancı dil dersini sevmektedir.
- Parçalanmış aileye sahip öğrencilerden çok azının, tam aileye sahip olanların ise yarıdan fazlasının hiç devamsızlığı bulunmamaktadır.
- Parçalanmış ve tam aileye sahip öğrencilerin çoğu dershaneye gitmemektedir.
- Parçalanmış aileye sahip öğrencilerin yarıdan fazlası maddi imkansızlıktan dolayı, tam aileye sahip öğrencilerin yarıdan fazlası ise okuldaki eğitimi yeterli gördükleri için dershaneye gitmemektedirler.
- Parçalanmış ve tam aileye sahip öğrencilerin çoğu SBS'ye girmiştir.
- Parçalanmış ve tam aileden gelen öğrencilerin yarıdan biraz azı SBS'den 301-400 puan almışlardır.

Parçalanmış Ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Evlerinde Sahip Olduğu İmkanlar ve Aile İçi İlişkiler İle İlgili Bilgiler

- Parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin çok az bir kısmı yurttan kalmaktadır.
- Parçalanmış ve tam aileye sahip öğrencilerin yarıdan fazlasının kendine ait odası bulunmamaktadır.
- Parçalanmış ve tam aileye sahip öğrencilerin yarıdan fazlası bir sorun ile karşılaştıklarında aile içinden yardım almaktadırlar.
- Anne ve baba arasında akrabalık bulunan parçalanmış aileye sahip öğrencilerin oranı, tam aileden gelenlerden daha fazladır.

- Parçalanmış aileden gelen ve ailede ihtiyaçlarının yeterince karşılandığı görüşünde olan öğrencilerin oranı tam aileden gelen öğrencilere göre daha azdır.
- Tam aileden gelen öğrencilerin evlerinde işler parçalanmış aileye sahip olanlara oranla daha fazla paylaşılmaktadır.
- Parçalanmış aileye sahip öğrencilerin çoğunun, tam aileden gelenlerin ise tamamına yakınının sorunları ailede halledilmektedir.

Parçalanmış Ve Tam Ailelerden Gelen Öğrencilerin Gelecekte Bekledikleri İle İlgili Bilgiler

- Paranın eksikliğini hisseden parçalanmış aileye sahip öğrencilerin oranı tam aileden gelenlere göre daha fazladır.
- Yaşamaktan mutlu olan tam aileye sahip öğrencilerin oranı parçalanmış aileye sahip olanlardan daha fazladır.
- Geleceklerini daha iyi gören tam aileye sahip öğrencilerin oranı parçalanmış aileye sahip olanlardan daha fazladır.
- Parçalanmış ve tam aileye sahip öğrencilerin tamamına yakınının gelecekte beklediği bulunmaktadır.
- Ünlü olmayı isteyen tam aileye sahip öğrencilerin oranı parçalanmış aileye sahip olanlardan daha fazladır.

5.2. Öneriler

Elde edilen bu sonuçlar ışığında çocukların yaşananlardan zarar görmemesi için aşağıdaki önerilerde bulunabiliriz:

- Ailelerin bazen ölüm, boşanma, evden ayrılma gibi nedenlerle parçalanması engellenemeyebilir. Ancak bu olaylarla baş edebilmeleri, çocukların bu durumdan zarar görmemesi için anne ve babaların çeşitli kurumlardan eğitim alması önerilebilir. Bu eğitim; belediyeler, halk eğitim merkezleri, sivil toplum kuruluşları, üniversitelerin ilgili bölümleri ve sağlık kuruluşları tarafından verilebilir.

- Parçalanmış ailede yaşayan öğrencilerin okuldaki yönetici, öğretmen ve rehber öğretmenlerden daha fazla yardım alabilmeleri için, yönetici ve öğretmenlere bu konu ile ilgili hizmet içi eğitim verilebilir.
- Parçalanmış aileden gelen öğrencilerin aile içi sorunlarla baş edebilmeleri, okul başarı durumlarını arttırabilmeleri için, milli eğitim bakanlığı, kültür bakanlığı, belediyeler, başbakanlık aile araştırma kurumu vb. kurumlar tarafından onlara yönelik kurslar, seminerler, yaz okulları, dinlenme ve eğitim kampları düzenlenerek eğitim verilebilir.
- İleride, boşanmış aile çocuklarının evliliklerine ilişkin araştırmalar yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

Amato, P.R. (1993). Children's Adjustment to Divorce: Theories, Hypotheses and Empirical Support. *Journal of Marriage and The Family*. 55:1: 23-38.

Amato, P.R. (2000). The Consequences of Divorce for Adults and Children. *Journal of Marriage and The Family*. 62:4:1269-1287.

Arifoğlu, B. VE Öz, F. (2008). Boşanmış Aile Çocuklarına Hemşirelik Yaklaşımı. *Sağlık Bilimleri Fakóltesi Hemşirelik Dergisi*. 76-84.

Aslıhan, M.N. (1998). Parçalanmış veya Tam Aileye Sahip Çocukların Öz-Kavramı ve Depresyon Düzeylerinin Yaş, Cinsiyet ve Akademik Başarı Yönünden Karşılaştırılması. Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Adana.

Balcı, A. (2009). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. 7. Baskı. Pegem Akademi Yayıncılık. Ankara.

Başaran, İ.E. (1978). *Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri*. 5. Baskı. Gül Yayınları. Ankara.

Battal, A. (2008). *Boşanma Sebepleri*. Ankara: Birleşik Yayın Grubu.

Beck, C.J.A. (2007). Mending Broken Families. *Journal of Marriage and The Family*. 8: 888-889.

Benedek, E. ve Brown, C. (1997). *Boşanma ve Çocuğunuz: Çocuğunuzun Boşanmanızla Baş Etmesine Nasıl Yardımcı Olursunuz?*. Çev: Katlan, S. Hyb Yayıncılık. Ankara.

Bilen, M. (2004). *Sağlıklı İnsan İlişkileri*. Anı Yayıncılık. Ankara.

- Biçer, E. (2009). Parçalanmış ve Tam Aileye Sahip Ergenlerin Atılganlık ve Sosyal Yetkinlik Beklenti Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Adana.
- Bulut, I. (1990). Parçalanmış Aileden Gelen Çocukların Davranış Özellikleri Hakkında Bir Araştırma. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. Ankara.
- Candan, G. (2007) 8-11 Yaşındaki Parçalanmış ve Tam Aile Çocuklarının Ana-Babalarının Kabul ve Reddetme Davranışını Algılayışı. İstanbul Kültür Üniversitesi. Fen Edebiyat Fakültesi. Psikoloji Bölümü. İstanbul.
- Cerit, T. (2007). Ergenleri Aile İlişkilerini Algılamalarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Çocuk Gelişimi ve Eğitim Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Cooney, T.M. (1994). Young Adults' Relations With Parents: The Influence Of Recent Parental Divorce. *Journal of Marriage and The Family*. 56:1: 45-56.
- Çakıcı, S. (2006). Alt ve Üst Sosyoekonomik Düzeydeki Ailelerin Aile İşlevleri, Anne-Çocuk İlişkilerini ve Aile İşlevlerinin Anne-Çocuk İlişkilerine Etkisinin İncelenmesi. Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Çelik, K.D. (2003). 9-11 Yaş Grubundaki Çocukların Ebeveynlerinin Evlilik Uyumları İle Çocukların Benlik Kavramı Gelişimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Ankara Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Ev Ekonomisi Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Çelenk, S. (2003). Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması İlköğretim Online E-Dergi. 2: 28-34.

- Dağdanaşar, B.T. (2003). Parçalanmış Ailelerin Çocuklarında Görülen Davranış Bozuklukları ve Sağaltımı. Adana Rehberlik ve Araştırma Merkezi. Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü. Adana.
- Demo, D.H. (1992). Parent-Child Relations: Assessing Recent Changes. *Journal of Marriage and The Family*. 54:1: 104-117.
- Dingiltepe, T. (2009). Parçalanmış ve Tam Aileye Sahip Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeyleri İle Yaşam Kalite Düzeylerinin Karşılaştırılması. Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Adana.
- Dönmezer, İ. (1999). Ailede İletişim ve Etkileşim. Sistem Yayıncılık. Eğitim Dizisi. 2. Basım. İstanbul.
- Ekşi, A. (1990). Çocuk Genç, Anne Babalar. Bilgi Yayınevi. Ankara.
- Elmacı, F. (2000). Parçalanmış ve Bütünlüğünü Koruyan Aileye Sahip Ergenlerin Depresyon ve Uyum Düzeylerinde Sosyal Desteğin Rolü. Kocaeli Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli.
- Erürker, B. (2007). Aileye ve Parçalanmış Aileye Sahip 5-6 Yaş Çocuklarının Bilişsel İşlevlerinin Karşılaştırması.
- Frost, A. ve Pakiz, B. (1990). "The Effects of Marital Disruption on Adolescent: Time as a Dynamic". *American Journal of Orthopsychiatry*. 60(4). 544-555.
- Guidubaldi, J. and Cleminshaw, H. (1985). Divorce, Family Health and Child Adjustment. *Journal of Marriage and The Family*. 34:1:35-41.
- Gökçe, B. (1996). Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar. Savaş Yayınları. Ankara.

Hughes, R. (1996) The Effects of Divorce on Children, Internet In-Service on Children and Divorce. [http:// www. Hec.ohio-state. edufamlife/divorce/index.html](http://www.Hec.ohio-state.edufamlife/divorce/index.html).

İbrahimoglu, D. (2004). Evlilikte Doğru Seçim ve Ailede Mutluluk. Hayat Yayınları. İstanbul.

Ketterman, G. (1998). Anne Babaların En Çok Sorduğu Soruların Cevapları; Çev: Gürel, H. Hyb Yayıncılık. Ankara.

Kıray, M. (1999). Toplumsal Yapı Toplumsal Değişme. Bağlam Yayınları. İstanbul.

Kızılcılık, S. (1992). Sosyoloji Teorileri I. Mimoza Yayınları. Konya.

Köknel, Ö. (1998). Zorlanan İnsan. Altın Kitaplar. İstanbul.

Kuyucu, Y. (1999) Anne Babaları Boşanmış ve Birlikte Yaşayan Lise Öğrencilerinin Uyum Sorunlarının Karşılaştırılması Üzerine Bir İnceleme. Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

Morrison, D.R. and Cherlin, A.J. (1995). The Divorce Process and Young Children's Well-Being: A Prospective Analysis. Journal of Marriage and The Family. 57:3:800-812.

Onur, B. (1995). Ergenliği Anlamak. İmge Kitabevi. Ankara.

Özgüven, İ.E. (2001). Ailede İletişim ve Yaşam. Pdrem Yayınları, Ankara.

Pancar, A. (2009). Parçalanmış ve Tam Aileye Sahip Ergenlerin Yalnızlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler açısından İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Adana.

Saran, N. (1991). Aile Hayatı ve Toplum. Aile Yazıları 3. A.A.K. Yayınları. Ankara.

- Sezal, İ (2002). "Toplum ve Aile". Sosyolojiye Giriş. Martı Yayınları. Ankara.
- Shelton, L.A. (1969). "A Comparative study of educational achivement in one parent families and in two parent families". Dissertation abstracts. 29.(8-A). 2535-2536.
- Subaşı, N. (2005). Türkiye’de Yoksulluğun Sosyo-Kültürel Zemini. 4. Aile Şurası. A.A.K. Yayınları. Ankara.
- Şentürk, Ü. (2006). Parçalanmış Aile Çocuk İlişkisinin Sebep Olduğu Sosyal Problemler. İnönü Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sosyoloji Ana Bilim Dalı. Doktora Tezi. Malatya.
- Tezcan, M. (1991). Sosyolojiye Giriş. Feryal Matbaası. Ankara.
- Thomas, G., Farbell, M.P. and Barnes, G.M. (1996). The Effects of Single-Mother Families and Nonresident Fathers on Delinquency and Substance Abuse in Black and White Adolescents. Journal of Marriage and The Family. 58:4:884-894.
- Türkaskan, Nesrin. (2007) Boşanmanın Çocuklar Üzerine Olumsuz Etkileri ve Bununla Başetme Yolları, Aile ve Toplum Dergisi, 11: 99-108.
- Üçüncü, Y. (2001). Aile İçi İlişkiler. 1. Ulusal Aile Hizmetleri Sempozyumu. A.A.K.B. Yayınları. No:117. Ankara.
- Yavuzer, H. (1998). Ana-Baba Okulu. 7. basım. Remzi Kitabevi. İstanbul.
- Yıldırım, N. (1992). Türk Aile Sistemi İçinde Edirne Ailesinin Sosyal Yapı Özellikleri. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sosyal Yapı ve Sosyal Değişme Bölümü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul.
- Yılmaz, A. (2000). Eşler Arasındaki Uyum ve Çocuğun Algıladığı Anne Baba Tutumu ile Çocukların, Ergenlerin ve Gençlerin Akademik Başarıları ve Benlik Algıları Arasındaki İlişkiler. Doktora tezi (basılmamış). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.

Yılmaz, E.B. (2002). Bibliyoterapinin Aileleriyle Çatışma İçinde Olan Gençlerin Çatışma Düzeylerine Etkisi. Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

EKLER

EK-1.Anket Formu**Sevgili öğrenciler,**

Bu araştırma Akyurt İlköğretim Okulu'nda okuyan parçalanmış ve tam ailelerden gelen öğrencilerin aile içi durumları ve okul başarı durumlarının karşılaştırılması amacıyla yapılmaktadır. Sorulara verilen cevaplar araştırmanın yararlılığı açısından büyük önem taşımaktadır. Elde edilen veriler sadece araştırma amacıyla kullanılacaktır. Araştırmaya yapacağınız katkı ve yardımlarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Havva ESEN

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Bölümü

Yüksek Lisans Öğrencisi

**AKYURT İLKÖĞRETİM OKULUNDA OKUYAN PARÇALANMIŞ VE TAM
AİLELERDEN GELEN ÖĞRENCİLERİN AİLE İÇİ DURUMLARI VE
BAŞARI DURUMLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

ANKET SORULARI

1. Yaşınız
.....
2. Cinsiyetiniz
1 ( ) Kız   2 ( ) Erkek
3. Kaçınıcı sınıftasınız?
1 ( ) 6. Sınıf   2 ( ) 7. Sınıf   3 ( ) 8. Sınıf
4. Evde kimlerle yaşıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)
1 ( ) Anne   2 ( ) Baba   3 ( ) Kardeş
4 ( ) Diğer (amca,hala, babaanne, dede, anneanne, teyze vb.) .....
5. Anne veya babanızdan biri ile veya her ikisi ile birlikte yaşamıyorsanız nedenini belirtiniz?

	<u>Anne</u>	<u>Baba</u>
1 ( ) Birlikte yaşıyorum	( )	( )
2 ( ) Öldü	( )	( )
3 ( ) Boşandı evden ayrıldı	( )	( )
4 ( ) Boşanmadan evden ayrıldı	( )	( )
5 ( ) Çalışmak için uzağa gitti	( )	( )
6 ( ) Diğer (açıklayınız).....		
6. Anne veya babanızın öz ve üveylik durumu nedir?

	<u>Anne</u>	<u>Baba</u>
Öz	( )	( )
Üvey	( )	( )
7. Annenizin eğitim durumu nedir?
1 ( ) Okur yazar değil
2 ( ) Okur yazar
3 ( ) İlkokul
4 ( ) Ortaokul
5 ( ) Lise
6 ( ) Üniversite
8. Annenizin mesleği nedir?
1 ( ) Çalışmıyor
2 ( ) Memur
3 ( ) İşçi
4 ( ) Serbest Meslek
5 ( ) Diğer (açıklayınız).....

9. Babanızın eğitim durumu nedir?
 1 ( ) Okur yazar değil
 2 ( ) Okur yazar
 3 ( ) İlkokul
 4 ( ) Ortaokul
 5 ( ) Lise
 6 ( ) Üniversite
10. Babanızın mesleği nedir?
 1 ( ) Çalışmıyor
 2 ( ) Memur
 3 ( ) İşçi
 4 ( ) Serbest Meslek
 5 ( ) Diğer (açıklayınız).....
11. Sizden başka kaç kardeşiniz var?
 1 ( ) Kardeşim yok
 2 ( ) Evde yaşayan sayısı.....
 3 ( ) Evden ayrılmış olan.....
12. Kardeşlerinizin eğitim durumu nedir?
 1 ( ) Henüz okula gitmiyor
 2 ( ) İlköğretimde okuyor
 3 ( ) İlköğretim mezunu okumuyor
 4 ( ) Ortaokul mezunu okumuyor
 5 ( ) Lisede okuyor
 6 ( ) Lise mezunu okumuyor
 7 ( ) Üniversitede okuyor
 8 ( ) Üniversite mezunu
13. Okulda başarı durumunuz nasıldır?
 1 ( ) Çok başarılıyım
 2 ( ) Başarılıyım
 3 ( ) Orta düzeyde başarılıyım
 4 ( ) Başarısızım
14. En son aldığınız karnede zayıfınız var mıydı?
 1 ( ) Hiç yoktu
 2 ( ) Bir zayıfım vardı
 3 ( ) İki zayıfım vardı
 4 ( ) Üç ve daha fazla
15. Hiç sınıfta kaldınız mı?
 1 ( ) Sınıfta kalmadım
 2 ( ) Bir kere kaldım
 3 ( ) birden fazla kaldım
16. En çok sevdiğiniz ders hangisidir?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)
 1 ( ) Türkçe
 2 ( ) Matematik
 3 ( ) Fen ve Teknoloji
 4 ( ) Sosyal Bilgiler
 5 ( ) Yabancı Dil
 6 ( ) Yetenek dersleri (müzik, resim, beden eğitimi, teknoloji ve tasarım vb.)
17. Kaç gün devamsızlığınız var? (raporlu ve izinli günleriniz hariç)
 .....

18. Okul eğitimini desteklemek amacıyla dershaneye gidiyor musunuz?
 1 ( ) Gitmek istiyorum ancak maddi imkanımız sınırlı
 2 ( ) Okulda verilen dersin yeterli olduğunu düşünüyorum
 3 ( ) Dershanenin bana faydalı olacağını düşünmüyorum
 4 ( ) Dershaneye gidiyorum
19. Ödevlerinizi düzenli olarak yapar mısınız?
 1 ( ) Evet 2 ( ) Hayır 3 ( ) Bazen
20. Herhangi bir nedenle okul idaresinden uyarı veya bir ceza aldınız mı?
 1 ( ) Evet 2 ( ) Hayır
21. Okulunuz rehber öğretmenine herhangi bir konuda yardım almak için gittiniz mi?
 1 ( ) Evet sık olarak 2 ( ) Hayır 3 ( ) Bazen
22. SBS Sınavına girdiniz mi? Kaç puan aldınız?
 1 ( ) Evet 2 ( ) Hayır Puanınız:.....
23. Oturduğunuz evin durumu nedir?
 1 ( ) Yurtta kalıyorum
 2 ( ) Akrabalarımınla kalıyorum
 3 ( ) Kendimizin
 4 ( ) Kira
 5 ( ) Lojman
24. Evinizde aşağıda belirtilen imkanlardan hangilerine sahipsiniz?
	<u>Var</u>	<u>Yok</u>
1. Yeterli gelir	( )	( )
2. Kendime ait bir oda	( )	( )
3. Kardeşimle paylaştığım oda	( )	( )
4. Çalışma masası, kitaplık vb. eşyalar	( )	( )
5. Kendime ait yatak, elbise dolabı vb. eşyalar	( )	( )
6. Her zaman temiz ve düzenli bir ev	( )	( )
7. Her öğün yemek ve düzenli sofraya	( )	( )
25. Ailenizin aylık geliri ne kadardır?
 .....
26. Bir sorun ile karşılaştığımızda en çok kimden yardım görürsünüz?
 1 ( ) Ailemdeki herkesten
 2 ( ) Annemden
 3 ( ) Babamdan
 4 ( ) Kardeşlerimden
 5 ( ) Akrabalarımın
 6 ( ) Öğretmenlerimden
 7 ( ) Arkadaşlarımdan
 8 ( ) Yurt Görevlilerinden
 9 ( ) Hiç Kimseden
27. Anne ve babanızın yaşı nedir?
 Anne:.....
 Baba:.....
28. Anne ve babanız arasında akrabalık var mı?
 1 ( ) Evet 2 ( ) Hayır
29. Babanız annenizi hiç döver mi / döver miydi?
 1 ( ) Evet 2 ( ) Hayır
30. Babanız veya anneniz sizi hiç döver mi / döver miydi?
 1 ( ) Evet 2 ( ) Hayır

31. Nasıl bir aile düzeni içinde yaşıyorsunuz?
 1 ( ) Ailemle yaşamıyorum
 2 ( ) Sevgi ve saygının olduğu bir ailede yaşıyorum
 3 ( ) Sürekli bir tartışmanın ve geçimsizliğin olduğu bir ailede yaşıyorum
 4 ( ) Başka (belirtiniz):.....
32. Yaşamaktan sıkıldığınız zaman ve durumlar var mıdır? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)
 1 ( ) Hayır yok
 2 ( ) Ailedeki geçimsizlik ve kavga zamanlarında
 3 ( ) Ekonomik sıkıntılar olduğunda
 4 ( ) Sorunlarla sürekli tek başına kaldığımda
 5 ( ) Ailem yanımda olmadığımda
 6 ( ) Okulda başarısız olduğumda
 7 ( ) Başka (belirtiniz):.....
33. Gelecekte beklediğiniz nelerdir?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)
 1 ( ) Bir beklentim yok
 2 ( ) Okuyup başarılı bir yetişkin olmak
 3 ( ) İyi bir eş olmak
 4 ( ) Zengin olmak
 5 ( ) Ünlü olmak (futbolcu, şarkıcı, televizyon yıldızı)
 6 ( ) Başka (belirtiniz):.....
34. Yaşamaktan mutlu musunuz?
 1 ( ) Evet   2 ( ) Hayır   3 ( ) Bazen
35. Bu zamana kadar en çok neyin eksikliğini hissettiniz?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)
 1 ( ) Aile
 2 ( ) Para
 3 ( ) Mutlu bir ev ortamı
 4 ( ) Sevgi
 5 ( ) Güven
 6 ( ) Hepsi
 7 ( ) Başka (belirtiniz):.....
36. Kendi geleceğinizi nasıl görüyorsunuz?
 1 ( ) Daha iyi   2 ( ) Daha kötü   3 ( ) Bilmiyorum

AİLE DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

AÇIKLAMA: Aşağıda verilen cümlelerin; kendi ailenize ne derece uyduğuna, verilen seçeneklerin en uygun olanını işaretleyerek, karar veriniz.
Size en uygun olan seçeneğin bulunduğu kutuya (X) işareti koyunuz.

CÜMLELER	Aynen Katılıyorum	Büyük Ölçüde Katılıyorum	Kararsızım	Biraz Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Bizim ailede herkes işini düzenli bir şekilde yerine getirir.					
2. Ailede her bireyin ihtiyacı yeterince karşılanır.					
3. Ailedeki bireylerden birinin sorunu olursa diğerleri ona destek olur.					
4. Ailede herkes birbirini sever.					
5. Bizim evde işler paylaşılır, herkes evdeki işlere katkıda bulunur.					
6. Günlük hayatımızdaki sorunların hemen hepsini aile içinde hallederiz.					
7. Evde biri üzgün ise diğer aile üyeleri bunun nedenini bilir.					
8. Evdekiler, ancak onların hoşuna gidecek bir şey söylersek bizi dinlerler.					
9. Aile üyeleri birbirine karşı hoşgörülü davranırlar.					
10. Gelirimiz ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetiyor.					
11. Evimiz her zaman temiz ve düzenlidir.					
12. Aile içinde kaba kuvvet asla kullanılmaz.					
13. Okula/işe zamanında gideriz.					
14. Aile içinde birbirimize güveniriz.					
15. Evde birbirimizle iyi geçiniriz.					